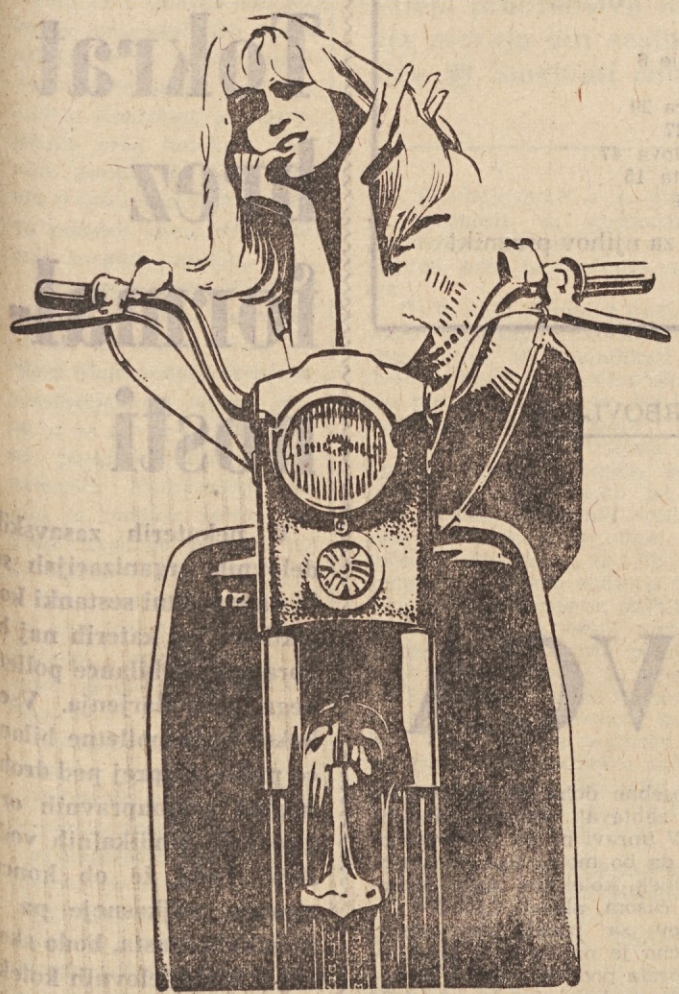

NOVO

COLIBRI *t2* 1967

Ali že poznate novi Tomosov moped colibri *t2*?
 Novo krmilo *t2* omogoča voznikom udobnejšo držo.
 Vpeto je v gumijast blažilec, ki občutno duši tresljaje pri vožnji. Vzmeti v drsnih ceveh sprednjih vilic *t2* so daljše, kar zagotavlja mehkejšo in učinkovitejšo vzmetenje. Novi *t2* ima v sprednjih vilicah razen tega še dodatno progresivno hidravlično dušenje. *t2* ima večji žaromet, ki ga je moči regulirati po višini. Žaromet, njegov okrov in krmilo *t2* so tudi po obliki na ravni zadnjih dosežkov evropske industrije mopedov. Cena je nespremenjena.

Oglejte si novi Tomosov moped colibri *t2*!
 Mnogo udobnejše se boste vozili z njim! Udobnejša vožnja pa je tudi - varnejša vožnja!

TOMOS KOPER

Danes:
 Pogovori
 67

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL - ZDRUŽITE SE!

SOBOTA, 29. JULIJA 1967

Št. 29, leto XXIV

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI

Ne imejte predsodkov, če plačujete v nekaterih restavracijah in gostilnah z dinarji. Dinarji so še vedno najbolj čvrsto plačilno sredstvo za jedačo in pijačo. V restavracijah uradno niti ne smete na roko odšteti tujih plačilnih sredstev, kajti natakarji nimajo prav nič skupnega z devizami. Tujski turizem gre mimo njih, kot da ga ni! V feji zmešnjavi pa so nekateri le odkrili »zlato jamico«... zase, sevel!

Več o tem berite v članku »In razcvetele so se privatne menjalnice«, na strani 6.

UTEMELJITEV

— Saj ne rečem, da ne izpolnjujete pogojev, ampak kaj, ko tako čudno pišete!
 Kartikatura ANDREJ NOVAK

SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS:

Naloge sindikatov pri utrjevanju samoupravljanja

Na seji, ki so ji prisostvovali tudi predsedniki občinskih sindikalnih svetov, je predsedstvo RS ZSS minuli četrtek sprejelo sklepe o nalogah sindikatov pri nadaljnjem uveljavljanju delavskega samoupravljanja, obenem pa je tudi odločno podprlo akcijo za zagotovitev sredstev za financiranje strokovnega šolstva.

Razširjeno sejo predsedstva je vodil Jože Marolt, tajnik RS ZSS, predlog sklepov o nalogah sindikatov pri nadaljnjem uveljavljanju delavskega samoupravljanja pa je prebral predsednik komisije za samoupravljanje pri RS ZSS Mitja Švab. Ta komisija je predlog sklepov izdelala na podlagi pooblastila 9. seje

republiškega sveta sindikatov, ki je bila posvečena razvoju samoupravljanja v procesu izvajanja družbene in gospodarske reforme. Ker v današnjih »Pogovorih« objavljamo celotno besedilo teh sklepov, naj na tem mestu poudarimo samo stališča, ki so jih udeleženci seje zavzeli do vprašanja zaposlovanja in do vloge sindikatov pri izvajanju politike zaposlovanja.

V kakšnem smislu in pod kakšnimi pogoji prevzemajo sindikati soodgovornost za politiko zaposlovanja? To vprašanje je prevladovalo na minuli seji predsedstva RS ZSS in to orav gotovo ni naključje, saj za odgovor na to vprašanje niso zainteresirani samo tisti člani sindikatov, ki so trenutno brez zaposlitve, temveč tudi vsi tisti mladi ljudje, ki šele iščejo prvo zaposlitev. Naj takoj povemo, da

je v tej razpravi bil podan — in sprejet — tudi predlog, naj vodstvo slovenskih sindikatov vprašanju zaposlovanja posveti poseben plenum.

Vprašanje zaposlovanja in z njim povezano vprašanje soodgovornosti sindikatov pri izvajanju politike zaposlovanja je na seji predsedstva dobilo — mimo drugega — tako velik poudarek predvsem zaradi tega, ker se sindikati pri izvajanju gospodarske reforme zavzemajo za selektivno kreditiranje gospodarskih organizacij. Najbolj preprosto povedano pa to pomeni, da sindikati podoirajo takšno kreditno politiko bank, ki bo upoštevala predvsem interese tistih gospodarskih organizacij, ki imajo vse možnosti za svoj nadaljnji razvoj, s tem pa tudi za odpiranje novih delovnih mest. To pa hkrati pomeni, da sindikati niso za podpiranje tistih gospodarskih organizacij, ki nimajo možnosti za obstoj in katerim bančni krediti ne pomeni

(Nadaljevanje na 3. strani)

VELETRGOVINA

PONOVO NA TEMO: »OMOGOČITE NAM PRAKSO«

mercator
 IMPORT—EXPORT
 NUDI VEDNO SVEŽE

Pripravniški staž naj nadomesti prakso

Problem zaposlovanja naše mladine postaja vsak dan bolj pereč. Gre za diplomante naših visokih, višjih in srednjih šol, kakor tudi za precejšen del mladine, ki ni dokončala osemletke, pa bi se želela zaposliti. Skupna, trpka ugotovitev vseh mladih je, da jih podjetja nečejo sprejeti na delo, ker nimajo prakse, le-to pa v podjetjih zahtevajo za skoraj vsako delovno mesto.

Namen mojega sestavka je, da ugotovim, ali trmoglavo vztrajanje naših gospodarskih organizacij na dolgoletnih praksah ustreza naši družbeni in gospodarski situaciji in ali je možnost, da bi problem lahko reševali na kakšen drugačen, bolj sprejemljiv način.

Takoj uvodoma želim poudariti, da močno dvomim v iskrenost gospodarskih organizacij, ki postavljajo kot pogoj za svoja delovna mesta dolgoletno prakso. Vprašanje je namreč, če je takšna dolgoletna praksa sploh potrebna za zahtevano delovno mesto, oziroma če ni napisana na hrbet že vnaprej predvidenemu kandidatu iz podjetja za delovno mesto. Po splošno priznani jugoslovanski znanstveni metodi za oceno delovnih mest se kot najdaljša praksa postavlja obdobje šestih let, po katerih naj bi bil človek, ki je seve že prej pridobil ustrezno šolsko znanje in se še naprej izpopolnjuje, sposoben prevzeti najodgovornejše mesto v gospodarstvu. Če pogledamo razpise za delovna mesta v inozemskih časopisih, bomo redko kje videli, da podjetja sploh zahteva-

jo kakršnokoli prakso za delovno mesto, izražena pa je neštetokrat želja, da bi bil kandidat čim mlajši, kot zahteva pa se postavlja predvsem znanje za določeno delo oziroma določena šola. Enega takšnih razpisov je v zadnjem času objavilo tudi naše Delo.

Jasno je, da človek, ki pride iz šole, ne more takoj realizirati vseh svojih sposobnosti na delovnem mestu, temveč potrebuje za to določen čas. Spoznati mora zahteve delovnega mesta, nabrati še dodatno izobrazbo v določenih vprašanih in doseči določeno izkušnost. Vprašanje, ki se zastavlja, pa je, kje naj vse to doseže, če se sploh ne more zaposliti?

Menim, da je popolnoma napačno in družbeno ter gospodarsko škodljivo, ko se gospodarske organizacije nečejo zavdati, da je investiranje v kadre tudi njihova dolžnost, obenem pa tudi njihova korist. Docela smešno in absurdno je, da sleherna gospodarska organizacija zahteva že dokončno izdelan lik strokovnjaka za določeno področje, ne da bi sama pri tem investirala v to kakršnokoli sred-

stva. Družba je, na primer, študirala posameznika 16 let do dokončane visoke šole, gospodarska organizacija pa noče vložiti zanj niti dinarja, ampak bi preprosto želela, da bi mu še družba namesto nje nudila potrebno prakso.

Zakon o delovnih razmerjih določa v 3. odstavku 30. člena, da je gospodarska organizacija dolžna določiti del svojih sredstev za izpopolnjevanje delovnih sposobnosti svojih članov v skladu s spremembami v načinu dela oziroma proizvodnje; v 4. odstavku 30. člena pa pravi, da gospodarska organizacija s svojim splošnim aktom določi pogoje in načine, pod katerimi bodo člani delovne skupnosti imeli možnost za izpopolnjevanje svojih delovnih sposobnosti. Določbe tega člena predstavljajo dolžnost za delovno organizacijo in mora zato vsaka gospodarska organizacija določiti del sredstev za izobraževanje ter postaviti v splošnem aktu objektivne kriterije, po katerih bo vsakemu članu delovne skupnosti omogočeno, da čimbolj razvije svoje strokovne in delovne sposobnosti. Zakon govori na primer v 2. odstavku 30. člena o angažiranju inštruktorjev za določene vrste strokovnosti in poklicev, o pošiljanju članov delovne skupnosti na specializacijo, doolanje itd. Obveznost gospodarskih organizacij, o katerih govori citirani člen, je, da v splošnem aktu, to je po navadi v pravil-

(Nadaljevanje na 11. strani)

SADJE IN ZELENIJAVO

CC
 CINKARNA
 GELJE

vodotopna barva za zid
 Pustite, da vam VO-BA obarva stanovanje!
 Z vašo spretnostjo bo to dvakrat preprosto!

REZERVIRANI STOLPEC

Janko Kutner

upokojeni kontrolor, Ljubljana:

● Dolga leta ste bili zaposleni v ljubljanskem Transportu. Ste danes kot upokojenec deležni pozornosti svojega nekdanjega kolektiva, posebno v tem letnem času, ko se vsi pogovarjamo, kje in kako bomo preživeli letni dopust?

Pri Transportu sem delal zadnjih 32 let. Nabraal sem več delovnih let, kot je bilo potrebno za pokojnino, zato dobivam danes 40.000 S-dinarjev pokojnine.

Kolektiv Transporta je pozoren do upokojencev, kolikor je pač spričo finančnih zmognosti sploh lahko. Vsako leto so za upokojene pripravili izlet in nas pogostili. Lani se nas je zbralo za tri avtobuse in odpeljali smo se čez Vršič v dolino Soče, odtod pa v Novo Gorico in v Brda. To je bilo pravšno nadomestilo za dopust. Letos je slišati, da nam podobnega izleta ne bodo mogli privoščiti, saj baje niti za zaposlene niso zbrali dovolj sredstev, da bi lahko izplačali regres za dopust.

Prav tako niso spodbudne govorice o nadomestilu za K-15, ki smo ga doslej dobivali s pokojnino. A kaj, ko pa je sredstev premalo še za redno pokojnino.

Leopold Sodja

upokojeni pečar iz Ljubljane:

● Sezona dopustov je tu. Kje boste letovali: v počitniškem domu podjetja, kjer ste bili zaposleni pred upokojitvijo, tje drugje, ali pa boste ostali kar doma?

Kmalu bo osem let, odkar sem bil upokojen v pečarskem podjetju na Opekarški cesti, kjer sem bil ves čas zaposlen, pa me ni prišel še nihče pogledat in vprašat: Polde, kako pa kaj živiš in ali bi letos šel z nami na dopust? Sam pa jih tudi ne grem ničesar prosit.

Z ženo sva že mislila, da bova letos ostala kar doma, pa sem v zadnji številki »Delavske enotnosti« prebral, da je v septembru na Mežaklji še nekaj prostih mest. Jo bova pa mahnila tja. Žena ne more iti na morje, jaz pa tudi ne morem veliko hoditi. Znanec naju bo z avtomobilom potegnil na Mežakljo, ko se bova vračala, se bova pa še za nekaj dni ustavila pri ženi sestrji v Lescah.

In tako bo »dopust« minil. Pa še to: za nas upokojene je tudi tam, kjer je poceni, drago. Regresi, ti pa bodo, če bodo, pa še to jeseni, ko bo čas dopustov že za nami!

Jože Malenšek

podpredsednik društva upokojencev, Maribor:

● Zanima nas, ali imajo vaši upokojnenci kakšne ugodnosti pri letovanju?

Že nekaj časa se govori, da bomo s 1. oktobrom upokojnenci dobili 7.500 S-dinarjev kot nadomestilo za K-15, vendar, če sem odkrit, ne vem, ali se bodo te govorice tudi uresničile. Da bi upokojnenci letovali, ni veliko možnosti, kajti naše pokojnine so nizke, poleg tega pa tudi nimamo nobenih popustov ali drugih ugodnosti. Večina naših upokojencev dobiva minimalne pokojnine, v povprečju kakih 35.000 S-dinarjev, nekateri pa celo pod 20.000 S-dinarjev. Ker vemo, da upokojnenci s svojimi nizkimi pokojninami le težko premagujejo visoke življenjske stroške, daje naše društvo vsako leto upokojnencem, ki imajo manj kot 35 tisočakov pokojnine, tako imenovano »zimsko pomoč«. Ta denar navadno porabijo za nakup ozimnice in kurjave. Denarja, ki ga naše društvo daje upokojnencem, ne dobimo iz občinskega proračuna, temveč ta denar zaslužimo s poslovanjem našega bifeja. Za to zimsko pomoč smo lani izplačali kake tri in pol milijone dinarjev, letos pa bo ta vsota še večja. Da bi se društvo nekoliko oddolžilo upokojnencem, ki nimajo nobenih možnosti za letovanja, pa smo začeli prirejati izlete v Moravce, v Varaždin, Krapinske toplice in Kumrovec. Pri avtobusnih podjetjih seve ne dobimo za te izlete nobenih popustov, zato jih pač moramo prirejati le v bližnje kraje.

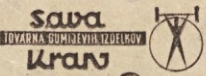
N nama **LJUBLJANA**

NAJVEČJA VELEBLAGOVNICA V SLOVENIJI VAS VABI, DA JO OBISČETE

Obiščite tudi naši poslovalnici, ki sta tudi v središču Ljubljane:

blagovnico s stanovanjsko opremo pri Tromostovju (Wolfova 1) in
blagovnico konfekcije »Elita«, Čopova ulica 7

Kolektiv »SAVE« čestita vsem občanom iz ljubljanske občine za njihov praznik!

ZNIŽANE CENE LEŽALNIM BLAZINAM

odlične kakovosti v industrijski trgovini

» S A V A «

prodajalne:

- KRANJ, Maistrov trg 2
- MARIBOR, Trg revolucije 6
- ZAGREB, Gajeva 2/b
- OSIJEK, Augusta Cesarca 29
- SPLIT, Žrtava fašizma 27
- BEOGRAD, Knez Mihajlova 47
- SARAJEVO, Maršala Tita 15
- SKOPJE, Ljubljanska 14

RAKOVA POT ELEKTROLIVARSKÉ INDUSTRIJÉ ELIT V TRBOVLJAH

KRIVCI IŠČEJO KRIVCA

Elektrolivarska industrija ELIT v Trbovljah se je znašla na robu prepada.

Nihče ne ve, kdaj se je začela njihova pot navzdol. Nekateri trde, da so odnosi v tem kolektivu, v katerem je kakih 140 zaposlenih, že nekaj let slabi, drugi spet pravijo, da so se postlabšali po reformi, ko so jih začele pestiti gospodarske težave. Dejstvo je, da so vse lansko leto v Trbovljah šušljali, kako sta se v »ELITU« spopadla dva tabora: na eni strani delavci, na drugi upravno vodstvo in mojstri.

V skladiščih so se kopičile zaloge izdelkov. Prvici je zavrlelo, ko lani novembra niso mogli izplačati osebnih dohodkov. Delavci so zahtevali sestanek. Takrat so se dogovorili, naj vodstvo naredi sanacijski načrt.

Direktor pa je skušal rešiti problem s posojilji. Z nekim beograjskim podjetjem se je dogovoril, da mu bo nabavil bronaste odlitke in tako je dobil 20 milijonov predujma. Zavoljo tega je banka odobrila Elitu 35 milijonov kredita. Potlej so dobili še po nekaj milijonov od Mehanike, Meso-podjetja in Dinosa v Trbovljah, nekaj denarja jim je posodil tudi Sijaj iz Hrastnika. S temi milijonskimi injekcijami so si podaljševali življenje do junija letos, ko bi morali začeti vračati posojila. Blagajna pa je bila prazna.

Tako je v Elitu spet zavrlelo.

SLABI GOSPODARJI

Medtem je svet za industrijo in obrt pri občinski skupščini poslal vELIT komisijo, ki naj bi ugotovila, kaj se pravzaprav dogaja v tem podjetju.

Komisija je med drugim ugotovila:

Ob koncu maja letos so imeli za 66.482.000 dinarjev zalog v materialu, 27.750.000 dinarjev v nedokončani proizvodnji in 168.856.000 dinarjev v gotovih izdelkih — skupno 263.092.000 dinarjev pri realizaciji kakih 400 milijonov dinarjev.

Lani so jim kupci vrnilli za 81 milijonov dinarjev izdelkov.

Komercialna služba je torej povsem odpedevala.

Rentabilnost poslovanja je vedno slabša. Glavni vzroki so: nelikvidnost, slabo izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, nizka produktivnost dela, neugodno razmerje med režijskimi stroški in osnovnimi proizvodnimi stroški.

Lani so izredni stroški, ki jih povzročajo nelikvidnost, znašali 33.300.000 dinarjev ali 17,8 odstotka dohodka, v primerjavi s sredstvi za sklade pa so predstavljali kar 387 odstotkov.

ELIT je popolnoma odvisen od tujih obratnih sredstev. Minimalni del poslovnega sklada, ki se z amortizacijo sprošča za obratna sredstva, zadošča komaj za odplačilo kreditov za osnovna sredstva. Krediti za trajna obratna sredstva se s tem zmanjšujejo in delovna organizacija se vrti v začaranem krogu.

Struktura zaposlenih je slaba. Delavcev v neposredni proizvodnji je komaj 41,5 odstotka, medtem ko bi jih za normalno proizvodnjo moralo biti najmanj 70 odstotkov. Še slabše pa je to razmerje, če primerjamo osebne dohodke režijskih delavcev in neposrednih proizvajalcev. Režija namreč jemlje iz skupnega sklada izplačanih osebnih dohodkov kar 65 odstotkov. Komaj

8 odstotkov zaposlenih ima srednjo ali višjo šolsko izobrazbo.

Komisija je ugotovila, da izkoriščajo le 30 do 40 odstotkov svojih proizvodnih zmogljivosti.

PREPARI NEMESTO KONSTRUKTIVNEGA DELA

Ko so v Elitu ugotovili, da jim voda teče v grlo, se niso dogovorili, kaj storiti, da bi razmere zboljšali, pač pa so se začeli še bolj pripravati. Prišlo je celo do fizičnih obračunavanj. Razprave o poslovanju so se sprevrgle v osebne spore, kregali so se po sorodstvenih linijah, mojstri so kazensko pošiljali domov delavce, ki so gradili razmere v podjetju, ali celo le spraševali, kdaj bo plača. Začeli so jih zapuščati še tisti redki strokovnjaki.

Sanacijskega načrta niso naredili, pa saj ga brez strokovnjakov tudi mogli niso. Da bi vsaj nekaj storili, so 18 režijskih delavcev prestavili v proizvodnjo, a še to, ne da bi se poprej pogovorili z njimi.

V takšnih razmerah so si v juliju prvici izplačali minimal-

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● HRASTNIK:

Pred nedavnim je predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Hrastniku obravnavalo izpolnjevanje pozimi sprejetega programa dela. V razpravi so člani med drugim ugotovili, da so doslej v glavnem izpolnili vse naloge. Občinski sindikalni svet je svojo dosedanjo aktivnost usmerjal v prvi vrsti na krepitev vloge sindikalnih organizacij v podjetjih. Glede na to so člani predsedstva ugodno ocenili dejavnost nekaterih večjih sindikalnih organizacij in njihovih vodstev. Sindikalni odbori v Steklačni, Kemični tovarni, na rudniku in drugod so organizirali številne razprave o gospodarjenju, o rekreaciji članov, o zbiranju pomoči žrtvam izraelske agresije in o nekaterih drugih perečih problemih.

Kljub temu pa so člani predsedstva sodili, da bo treba še v večji meri okrepiti delo sindikalnih odborov s članstvom. Pri tem naj bi se vodstva organizacij usmerila na probleme, za katere je med članstvom ne le največ zanimanja, marveč jih tudi najbolj tišče. Nedvomno so med temi problemi v ospredju vprašanja gospodarjenja, nagrajevanja in politike zaposlenosti.

ne osebne dohodke. Delavci so spet zahtevali sestanek kolektiva. V upravi pa so jim odgovorili, da bo moral tisti, ki skliče sestanek kolektiva med delovnim časom, plačati 2.800.000 dinarjev za izpad proizvodnje. Končno je predsednica sindikata zbrala podpise več kot tretjine članov kolektiva in s pomočjo občinskega sindikalnega sveta sklicala sestanek, ki pa je bil tako slabo pripravljen, da se je sprevrgel v medsebojno obtoževanje in nerazumljivo kričanje. Anketa, ki jo je na tem sestanku izvedel občinski sindikalni svet, je pokazala, da od 93 navzočih ogromna večina dolži za razmere v podjetju vodstveni kader.

Zavoljo te ankete so nekateri v Elitu obtožili občinski sindikalni svet, da se neodgovorno vmešava v delovno organizacijo. Sklicali so delavski svet, le-ta pa je odpustil štiri delavce, ki so se najbolj zavzemali za sestanek kolektiva, češ da so »povzročali nered in druga kazniva dejanja«. Glasovali so dvakrat, ker predlog o odpustu pri prvem glasovanju ni dobil potrebne večine — in to z istim glasovnicami! Potlej so se na občinskih forurnih dogovorili, da je ta odpust nezakonit in predlagali, naj iz podjetja odpustijo nekateri vodilne ljudi. Nekaj dni kasneje je direktor podal ostavko.

REŠITEV JE V SAMOUPRAVLJANJU

Takšna je torej kratka zgodovina dogodkov, ki so pripeljali ELIT v slepo ulico. Napisal sem jo samo zato, da bi spoznali, kaj se zgodi, če v podjetju odpoje samoupravljanje. In prav to je osnovni problem ELITA, o katerem pa, začuda, nihče resno ne govori. Ena skupina odpušča drugo in obratno, namesto da bi se usedli in trezno premislili, kaj storiti, hkrati pa ugotovili, da so za rakovo pot podjetja krivi vsi. Tudi delavci. Tudi njihovi samoupravni organi. Tudi sindikat v podjetju in Zveza komunistov. In tudi občinski forumi.

Zdaj iščejo strokovnjake in mislijo, da bodo s tem rešili vse. Resnično jim želimo, da bi dobili čimveč dobrih strokovnjakov. Toda to ne bo veliko pomagalo, če ne bodo v tem kritičnem času uredili svojega samoupravljanja. Za sedaj pa takih teženj ni čutiti in prav zato sem v naslovu napisal, da krivci iščejo krivca, namesto da bi se dogovorili za skupno akcijo, potem pa vsakogar, ki bi ji nasprotoval ali jo oviral, postavili pred vrata.

JANEZ VOLJČ

SINDIKATI V ZASAVJU SE PRIPRAVLJAJO NA OBRAVNAVO POLLETNIH OBRAČUNOV

Tokrat brez formalnosti

V nekaterih zasavskih delovnih organizacijah so že napovedani sestanki kolektivov, na katerih naj bi obravnavali bilance polletnega gospodarjenja. Vsekakor bodo polletne bilance prišle najprej pod drobnogled samoupravnih organov in sindikalnih vodstev. Toda že ob koncu meseca, najkasneje pa v začetku avgusta, bodo skoraj v vseh delovnih kolektivih že razpravljali o polletnih rezultatih gospodarjenja.

Če so bili v minulih letih polletni obračuni bolj ali manj formalnosti, bodo letos vse prej kot to. Menda ni delovne organizacije v Zasavju, kjer ne bi letos znova in znova ugotavljali: reforma se je dejansko šele začela! Za tem spoznanjem pa se skrivajo številne težave, s katerimi so se morali letos spoprijeti delovni kolektivi. V nekaterih delovnih organizacijah so bili že doslej uspešni, drugje pa bodo morali krepkeje kot doslej zabiti glave, medtem ko nekateri preiti celo najhujše, zmanjšanje obsega poslovanja.

In videti je, da bodo v ospredju obravnave polletnih obračunov predvsem problemi pomanjkanja obratnih sredstev, nelikvidnosti, kreditni pogoji, tržne razmere nasplohnje zmanjševanje poslovnih stroškov. Že zdaj je tudi očitno, da bodo prav tako v središču pozornosti narasle zaloge izdelkov in možnost za prodajo letih.

Spričo zaostrenih pogotov gospodarjenja pa v zasavskih sindikatih menijo, da bi morali sodelovati v obravnavi polletnih bilanc zares celotni kolektivi. Zato tudi priporočajo, naj bi izvršni odbori sindikalnih podružnic terjali od strokovnih služb podrobne in posebej komentirane izvlečke iz polletnih obračunov, tako da bi si lahko vsi delavci ustvarili čimbolj podrobno in resnično podobo svojega gospodarjenja in položaja delovne organizacije. Sindikati pa se tudi zavzemajo, da bi naj v delovnih organizacijah izdali posebne izdaje svojih tovarniških glasil, ki bi naj bile v celoti posvečene polletnim rezultatom gospodarjenja. Zagotovo namreč lahko rečemo, da bodo prav ti polletni obračuni na boljše priložnosti za nove delovne dogovore o gospodarjenju in poslovanju v drugi polovici leta, kajti ti obračuni bodo z vsjo neumisljenostjo in brez slehernih oteposav razkrili podobo gospodarjenja.

Novost! Novost!

Cvetlični lonček, ki zagotavlja življenje cvetic tudi ob vaši daljši odsotnosti, je novi izdelek

»Poligalanta«

Volčja draga
Nova Gorica

Lončki so različnih velikosti in oblik. Njihova posebnost je v tem, da imajo v spodnjem prostoru vodo, ki po posebnem sistemu pronic v zemljo in jo ovlažuje.

Povprašajte po njih v vaši trgovini!

NALOGE SINDIKATOV PRI KREPITVI SAMOUPRAVLJANJA

Sklepi predsedstva RS ZSS o nalogah sindikatov pri krepitvi samoupravljanja morajo biti sestavni del delovnega programa občinskih sindikalnih vodstev ● Sindikati odločno podpirajo akcijo za zagotovitev sredstev za financiranje strokovnega šolstva

(Nadaljevanje s 1. strani)
jo možnosti za gospodarsko ozdravitev, temveč samo za odgoditev sicer neizbežnega poluma.

Če bi naša skupnost imela na voljo zadostna finančna sredstva, potem bi se sindikati nedvomno borili za to, da poskušamo postaviti na noge vse tiste gospodarske organizacije, kjer je vsaj nekaj utemeljenega upanja, da bi lahko našle svoje mesto na trgu. Vemo pa, da nam prostih finančnih sredstev zelo primanjkuje, in odtod tudi zahteva sindikatov, da jih vlagamo samo v tista podjetja, kjer bodo dala najboljše in najhitrejše rezultate. Z vsemi sredstvi moramo podpreti tista podjetja, ki imajo vse osnove za povečanje svoje proizvodnje in za njeno prodajo na domačem in tujem trgu. Takšna podjetja pomenijo našo gospodarsko prihodnost, samo takšna podjetja lahko zagotovijo delo za vse tiste, ki po njem povprašujejo.

POGOJ ZA SELEKTIVNO POLITIKO KREDITIRANJA JE KONCEPT GOSPODARSKEGA RAZVOJA

Udeleženci razprave so sicer soglasno podprli politiko selektivnega kreditiranja, vendar pa so pri tem upravičeno opozorili na dejstvo, da takšne politike ne moremo postaviti na trdne noge, dokler ne bomo vedeli, kam moramo usmeriti naš gospodarski razvoj, oziroma katere gospodarske panoge in katere gospodarske organizacije imajo najboljše perspektive. Dejstvo je, da sedaj dolgoročnega koncepta našega gospodarskega razvoja še nimamo, da ta koncept še pripravljamo, kar pa vsekakor otežuje pravičen odgovor na vprašanje, kakšna naj bo kreditna politika naših bank.

Dejstvo je tudi, da ne moremo pričakovati, da bodo banke same najbolj pravilno odločale, komu dati kredit, komu pa ga odbiti. Njihovi interesi niso nujno v skladu z resničnimi kratkoročnimi, še manj pa z resničnimi dolgoročnimi interesi naše družbe, zato je nujno, da smotrneje postavimo odnose na liniji družba—selektivno kreditiranje—banke. Vse to pa seveda ne pomeni, da tudi v sedanjem času ni potrebna—in tudi možna—določena selektivna politika kreditiranja; vse to pomeni samo to, da bomo zares v vseh ozirih utemeljeno selektivno po-

litiko kreditiranja lahko zasnovali šele takrat, ko bomo imeli jasen koncept našega nadaljnega gospodarskega razvoja in ko bodo naše banke postale zares v praviem smislu poslovne banke.

Pri preusmerjanju našega gospodarstva bo seveda prišlo tudi do prelivanja delavcev iz enih panog v druge panoge; s tem moramo računati in pripraviti ustrezne ukrepe—prekvalifikacije itd. V trenutnih težavah, v katerih so nekatera podjetja, pa sindikati menijo, da je odpuščanje delavcev nedopustno v vseh tistih primerih, kadar so gospodarske organizacije zašle v težave zaradi nesposobnosti svojega vodstva. V takih primerih je družbeno—in gospodarsko—mnogo koristneje zamenjati takšna nesposobna vodstva, kot pa odpuščati delavce; če pa je že odpuščanje delavcev neizbežno, potem morajo takšne delovne organizacije izdelati tudi ekonomski-socialni program o tem, kje in kako zaposliti vse tiste, ki so trenutno ostali brez dela. Pri tem mora vztrajati predvsem sindikat, saj gre za zaščito najvažnejših interesov njegovega članstva.

STALIŠČA SINDIKATOV DO FINANCIRANJA STROKOVNEGA ŠOLSTVA

Predsedstvo je nato razpravljalo o težavah pri financiranju strokovnega šolstva in se soglasno pridruživši skupni akciji republiške skupščine, izvršnega sveta, ZK, SZDL in republiške izobraževalne skupnosti za premostitev teh težav, ki ovirajo šolanje tistih kadrov, od katerih pričakujemo zelo pomemben delež pri izvajanju gospodarske reforme.

Po lanskem decembrskem priporočilu republiške skupščine naj bi se strokovno šolstvo financiralo iz prostovoljnih prispevkov delovnih organizacij v višini 1 odstotka bruto dohodkov zaposlenih, morebitni manjki pa naj bi zagotovile občinske skupščine. Tiste delovne organizacije, ki vzdržujejo lastne strokovne šole, pa naj bi v skladu za financiranje strokovnega šolstva prispevale samo razliko med omenjenim 1 odstotkom bruto osebnih dohodkov in stroški, ki jih imajo vzdrževanje svojih šol. To pomeni, da bi se še tudi letos strokovno šolstvo financiralo tako, kot se je v zadnjih letih.

To priporočilo republiške

skupščine pa so delovne organizacije in občine v prvem polletju letošnjega leta le delno spoštovale; v sklade za financiranje strokovnega šolstva se je steklo le 79 odstotkov predvidenih sredstev, kar seveda zelo ovira normalno delo strokovnih šol in povzroča nezadovoljstvo predavateljskega kadra, ki prejema osebnih dohodke z zamudno, pogosto pa tudi precej okrnjene. Precej je takšnih delovnih organizacij, ki do sedaj za financiranje strokovnega šolstva niso dale ničti dinarja in nekaj je tudi občin, za katere to prav tako velja.

V drugem polletju se razmere na tem področju lahko še zaostre, kar bi nam utegnilo povzročiti resne težave in zato so se že omenjeni republiški forumi domenili za skupno akcijo, ki naj zagotovi sofinanciranje strokovnega šolstva v letošnjem letu, za prihodnje leto pa sistemsko rešitev tega financiranja—s tem, da zvezna skupščina dovoli naši republiku, da to vprašanje uredi z obveznim namenskim odvajanjem 1 odstotka bruto osebnih dohodkov zaposlenih. Sindikati pa bodo preko občinskih sindikalnih vodstev in preko sindikalnih podružnic s svoje strani storili vse, da gospodarske organizacije in občine izpolnijo letošnje obveze glede financiranja strokovnega šolstva.

M. POGAČNIK

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4. Poštni predal 313-VL telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-891, denarni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-485. — Pomožna številka stane 50 N-par — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din. Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini. — Tisk in kilesel CZP „Ljudska pravica“ Ljubljana.

CELOVŠKE VZPOREDNICE

3.

»Ni reklama vse, kar je v stanio!«

Spomnim se razgovora z delavko, zaposleno v enem od slovenskih industrijskih velikanih. Zatrjevala je, da se je v njihovem sektorju, odkar so uvedli obračun dohodka po delovnih enotah, marsikaj z glave prevrnilo na noge. Odmorov in odmorčkov že zdavnaj ni več. In povsem nevažno je postalo vprašanje, ali je dela preveč ali premalo. Obeljal je tih odgovor, da ga »rihtajo« vsi, ki ga le morejo. Tehnik, inženir ali pa šef sektorja. Ker je pač to najbolj zanesljiva pot do odstotkov iznad »plače«.

Ta del pogovora pa je bil pravzaprav samo posledica poprej izrečenih besed. Toda o tem pozneje.

x x x

Peljemo se v Krivo Vrbo. Razgovor pa pravzaprav pomeni samo nadaljevanje včerajšnjega. Visok avstrijski funkcionar na Koroškem zatrjuje, da se v sindikatih bore za članstvo.

— Najrazličnejši vzroki vplivajo, da se vsi delavci nočejo pridružiti sindikalnemu gibanju. Psihološki, subjektivni, pač najrazličnejše narave. Včasih pomišljajo zaradi članarine. Tudi za vaše delavce, ki pri nas gostujejo, to velja. S tem pa se seveda samo odrekejo zaščiti sindikatov. Tudi pri nas so pogosti primeri, da si v podjetjih zagotavljajo konkurenčnost na tržišču na račun nizkih mezd delavcev. Povprečne mezde so na Koroškem precej nižje od mezd v zveznem merilu.

Spomin na včerajšnji pogovor o kolektivnih pogodbah. — Res, kolektivne pogodbe so enotne in ščitijo delavca pred izkoriščanjem. Toda v času konjunktura jih v nekaterih podjetjih preplučujejo. Zato smo zlasti na Koroškem od slabše razviti industrijski proizvodnji največkrat na slabšem kot v drugih zveznih deželah.

V Krivi Vrbi so naši avtomobili zapeljali na dvorišče vajenske šole. Zazdela se mi je bolj podobna kakemu penzionu kot pa vajenski šoli.

Fantje nas sprejmejo s pesmijo. Ni kaj, topel sprejel! Potem nam gostoljubno razkažejo učne delavnice, peljejo nas v prostore, kjer spijo, v jedilnico, v knjižnico. In od tod v prostore za teoretični pouk in v klubске prostore.

Avstrijski kolegi nam povedo, da so ustanovitelji koroški deželni sindikati in koroška deželna zbornica. Milijon šilingov so odrinili iz svojih blagajn, da so šolo ustanovili.

— Zdaljša šola ustvarja dve tretjini dohodka za lastno dejavnostjo. Z uslugami, ki jih pač daje. Preostanek vsako leto zagotove sindikati in zbornica.

V treh letih in pol, kolikor pač traja njihov učni program, zapuste šolo kvalificirani delavci dveh osnovnih profilov: strojni ključavničar in umetni kovac. Strokovni učitelji so mojstri, ki so se šolali prav v tej šoli. Teoretične in splošno izobraževalne predmete predavajo profesorji iz sosednje poklicne šole.

Predstavniki koroških sindikatov pravijo, da je šola vzorčna. Novi stroji in idealni učni pogoji zagotavljajo učencem, da dosega izredno dobre učne rezultate. Predavatelji skrbno zasledujejo napredovanje učencev tako pri teoretičnem kot pri praktičnem pouku.

Kažejo nam diagrame, po katerih zasledujejo krivulje učnih uspehov skozi vse šolsko leto in za vsakega učenca posebej. Pri teoretičnem in pri praktičnem pouku. Od enega delovnega naloga do drugega, ki ga dobi učenec. V tem predmetu in v drugem.

— Zaključne izpite opravljajo naši učenci na trgovinski zbornici, ki je pristojna dajati spričevala. Z učnimi rezultati pa smo nadvse zadovoljni. Učenci naše šole pa so veliko boljše delavci tudi kasneje, v poklicu. Je pač tako, da obrtniki tudi pri nas vajencu raje nalože delo gospodinjinske pomočnice, kot pa da skrbe za njegovo strokovno izpopolnjevanje. Zato ni naključje, da abiturienti naše šole veliko laže najdejo zaposlitev, da večina od njih kmalu zasede delovna mesta predelavcev, skupinovodij.

Šolske kapacitete resda niso ravno velike. Kakih trideset učencev letno zapusti šolo in se zaposli. Mladine pa, ki bi se hotela vpisati na to vajensko šolo, je bržčas na Koroškem precej več.

Iz pogovora razberem, da interesenti vsako leto pošiljajo prijave v Celovec. Na koroške deželne sindikate.

Naj to pomeni, da gre za neke vrste kadrovsko šolo sindikatov?

Vprašanje izzveni nekoliko neprijetno.

— Ne povsem. Prednost pri izbiri imajo seveda otroci sindikalnih delavcev na Koroškem, otroci, ki bi jim sicer materialne prilike lahko preprečile, da pridejo do svojega poklica. V prostem času in debatnih večerih obiskujejo seveda šolo tudi naši sindikalni delavci. Gre za predavanja, razgovore. Ni ravno redko, da govorimo tudi o stališčih sindikatov.

Iz Krive Vrbe se odpravljamo onstran jezera, v enega od osmih mladinskih okrevališč avstrijske zveze sindikatov. Po poti razmišljam o tem, da pravzaprav nihče od tistih, ki so nam še pred dobro uro zapeli dobrodošlico, ne bo mogel postati nezvest sindikatov. Veliko bolj verjetno je, da bodo postali zanesljivi sindikalni zaupniki.

x x x

Naj zdaj izpolnim tudi dolg, ki sem si ga napravil na začetku. Razgovor s tisto delavko je bil pravzaprav posledica poprejšnjega očitka, da so naši sindikati bolj peto kolo.

Toda skupaj sva nato ugotovila, da pravzaprav ni prav nobene potrebe, da bi naši sindikati začeli z mezdinimi gibanjem. Zatrčila je tudi, da bi se uprli, če bi v podjetju spet prešli na plače.

Potem je povedala to, kar sem že omenil.

Slednjič pa sva bila presenečena oba. Ona zato, ker sem ji zatrjeval, da gre predvsem sindikatovom zasluga za uveljavitev nagrajevanja in delitve po delu. Sam sem bil presenečen zato, ker smo še vedno tako zelo prepričani, da pridejo spremembe kar same po sebi. In ker si znamo delati tako zelo učinkovito reklamo, če že potsem zamočim, da gre tudi za idejni vpliv! Iz poklicnih izkušenj namreč vem, da ta delavka ni edina, ki tako razmišlja.

BOJAN SAMARIN

GOSPODINJE!

Zahtevajte v svoji trgovini

Predpral

IZREDNO UČINKOVITO SREDSTVO ZA PRANJE V VSEH PRALNIH STROJIH

- PREDPRAL znatno izboljša pralni učinek in zniža porabo detergenta
- PREDPRAL se ne peni in ne deluje alkalično
- PREDPRAL preprečuje nastajanje vodnega kamna v ceveh in stroju

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Mož je bil zaposlen kot šofer pri transportnem podjetju. Na vožnji se je v aprilu 1964 brez lastne krivde močno poškodoval. Po okrevanju je nadaljeval z delom na prejšnjem delovnem mestu. V letu 1965 pa je ponovno prišlo do prometne nesreče, za katero ga ne zadene nobena krivda in v kateri se je ponovno poškodoval. Čez nekaj mesecev je zaradi poškodb umrl.

Ali sem upravičen zahtevati od delovne organizacije, pri kateri je mož delal in se pri delu poškodoval, odškodnino za škodo, ki me je v zvezi z njegovo smrtjo zadela? Ali lahko zahtevam odškodnino tudi za škodo, nastalo ob prvi nesreči? Kakó naj sprožim postopek in v kakšnem roku? — K. Č. — Lirska Bistrica

V vašem primeru očitno ne gre za takšno škodo, ki bi nastala po krivdi delovne organizacije, pri kateri je delal vaš mož, torej za škodo, ki bi nastala zaradi opustitve kakih varnostnih ukrepov, ki so pri delu predpisani. Gre za škodo, ki je nastala v zvezi z obratovanjem motornega vozila, torej sredstva, ki obratuje s povečano nevarnostjo za okolico. Po splošnih načelih odškodninskega prava pa odgovarja za škodo, ki nastane v zvezi z obratovanjem motornega vozila, vselej lastnik vozila, razen v primeru, če je do poškodbe prišlo po krivdi poškodovanca samega ali kake tretje osebe (na primer drugega vozila). Zaradi tega lahko zahtevate polno odškodnino za škodo, ki vam je nastala, od lastnika vozila, torej delovne organizacije, pri kateri je bil vaš mož na delu. Po členu 27 zakona o obveznem in premoženjskem zavarovanju, pa imajo oškodovanec in njegov dedič pravico uveljavljati svoje odškodninske zahtevke naravnost pri zavarovalnici, pri kateri je bilo vozilo zavarovano. Ta predpis velja od 6. aprila 1965.

V zvezi z nezgodo in smrtjo vašega moža ste upravičeni zahtevati odškodnino za vso škodo, ki vam je nastala, torej zlasti odškodnino za prestane psihične bolečine, za vse dejanske izdatke, ki ste jih imeli v zvezi z zdravljenjem in pogrebom, s prevozi in podobnim. Če ste prikrajšani tudi pri denarnem prispevku, ki vam ga je pokojnik nudil za vaše redno preživljanje, lahko zahtevate tudi tako imenovano odškodninsko rento, to je mesečno plačevanje tistega zneska, za katerega ste prikrajšani zaradi smrti moža.

Po zakonu o zastaranju terjatev zastara pravica do odškodnine v treh letih od dneva, ko je škoda nastala oziroma odkar ste za škodo izvedeli. Glede na to ste že zamudili terjati odškodnino za škodo, če vam je le-ta nastala v zvezi z nezgodo iz aprila 1964. Lahko pa to storite v zvezi z drugo nezgodo in možev smrtjo. Priporočam, da odškodnino terjate neposredno od zavarovalnice, pri kateri je bilo vozilo, pri katerega vožnji je do nesreče prišlo, zavarovano.

Če vam zavarovalnica ne bo prostovoljno izplačala zahtevane odškodnine, morate vložiti tožbo pri občinskem (za odškodnino do zneska 10.000 N-dinarjev) ali pri okrožnem (za odškodnino nad 10.000 N-dinarjev) sodišču, ki je pristojno za tisto področje, kjer ima sedež zavarovalnica, ali kjer je nastala škoda.

M. KNAFELJC

● VPRAŠANJE:

Leta 1957 sem utrpel hudo telesno poškodbo, in sicer sem izgubil levo oko. Krivci so bili kaznovani, zahteval pa sem tudi plačilo odškodnine, in sicer 800.000 starih dinarjev. Na sodišču pa sem se z glavnim krivcem poravnal in sem dobil kot odškodnino 330.000 S-dinarjev. Rad bi vedel, ali lahko zahtevam še sedaj od glavnega krivca dodatno odškodnino, ker se mi je med tem stanje poslabšalo, in ali lahko zahtevam odškodnino od drugih sokrivcev. Zanima me, če mi gre invalidnina. Sem sicer 33-odstotni invalid, vendar takrat še nisem bil zaposlen 5 let. — K. J., KRANJ.

Če se vam je stanje v času po nesreči poslabšalo in je do tega prišlo zaradi poškodbe, o kateri govorite, lahko zahtevate ponovno odškodnino, seveda le v primeru, če od takrat, ko vam je nastala nova poškodba oziroma ko se vam je poslabšalo zdravstveno stanje, niso minila več kot tri leta oziroma niso minila več kot tri leta od takrat, ko ste za to novo škodo izvedeli. Lahko pa zahtevate le to novo nastalo škodo in še to le v primeru, da niste takrat, ko ste prvič tožili za odškodnino, sklenili s tožilcem poravnave, s katero ste se odpovedali vsem tedajim in bodočim zahtevam iz škode, ki vam je s poškodbo nastala. V tem primeru ne morete ničesar več zahtevati. Prav tako tudi ne morete zahtevati škode od drugih udeležencev. Tožili bi jih lahko le takrat, ko ste tožili glavnega krivca, nikakor pa ne morete ene škode iztoževati večkrat. Za nastalo škodo ste namreč dobili odškodnino — če je primerna ali ni, je drugo vprašanje — in iz tega naslova ne morete od soudeležencev pri povzročitvi poškodbe zahtevati še eno odškodnino. Invalidnina vam po predpisih zakona o invalidskem zavarovanju ne gre.

M. STUPAN

KUPON za pravno posvetovalnico DE

DOPIŠNIKI POROČAJO

DOMŽALE:

SKUPEN ZDRAVSTVENI DOM

Na sestanku predstavnikov zdravstvenih domov občin Litija, Kamnik in Domžale, ki je bil pred nedavnim v Domžalah, so udeleženci sklenili, da bi se naj občinske skupščine zavzele in tudi predlagale konkretne možnosti za združitev vseh treh zdravstvenih zavodov.

V. S.

TRBOVLJE:

POMAGALE BODO DELOVNE ORGANIZACIJE

V mladinskem klimatskem zdravilišču v Šiljevici pri Kraljevicu bo letošnje počitnice preživel tudi kakih 300 otrok iz Trbovelj. Letovanje bo organizirano v dveh izmenah. Prva izmena 150 otrok naj bi odpotovala v Šiljevico 1. avgusta, druga skupina pa 15. avgusta.

V. S.

RADGONA:

KAKO JE Z ODDIHO RADGONSKIH DELAVCEV

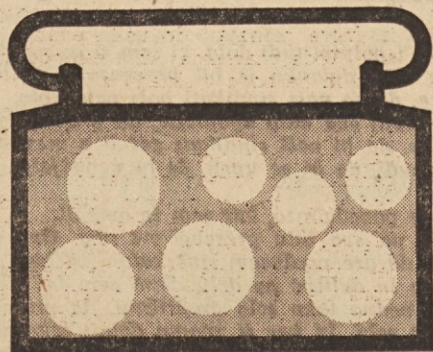
Za radgonske delavce je značilno, da večina od njih svoj dopust preživi kar doma, pri delu na polju ali ob drugih domačih opravilih. Kljub prizadevanjem občinskega sindikalnega sveta in občinske počitniške skupnosti, da bi delavci iz radgonskih delovnih organizacij preživeli svoj oddih izven domačega kraja, pa le počasi narašča število tistih, ki se odločajo preživeti svoj dopust ob morju ali v planinah.

In vendar imajo radgonski delavci ugodne možnosti, da preživijo svoj dopust ob morju. V Lovrečici pri Umagu sta namreč občinski sindikalni svet in občinska skupnost uredila prijetno letovališče. Prvega junija letos je skoraj popolnoma obnovljeno tamkajšnje počitniško naselje, obnova je veljala sindikalni svet in počitniško skupnost približno 9 milijonov starih dinarjev, sprejelo prve dopustnike. In tudi cene niso nedostopne za delavce. Delavci iz delovnih kolektivov, ki so člani počitniške skupnosti, plačujejo dnevno od 1700 do 2000 starih dinarjev za celotno oskrbo, otroci do 10 let starosti pa od 1020 do 1200 starih dinarjev, medtem ko znaša dnevna oskrba za nečlane počitniške skupnosti 2300 starih dinarjev.

V Radgoni pa ugotavljajo, da je med delavci čedalje večje zanimanje za tako imenovani tenedski oddih. Tako se ob sobotah in nedeljah čedalje več delavcev seli na bližnje Negovsko jezero, kjer preživijo svoj vikend. Zato v tamkajšnjem turističnem društvu razmišljajo, kako bi zagotovili, čimbolj ugodne pogoje za tenedsko rekreacijo delavcev. Treba pa bo storiti še marsikaj, saj ne zadoščajo samo otroški bazen, bazen za neplavalce in improviziran olimpijski bazen. Potrebni bi namreč bili tudi različni drugi športni objekti, poskrbeti pa bo treba tudi za prehrano in oskrbo izletnikov. Zato bi tudi veljalo podpreti pobude tistih, ki se zavzemajo, da bi ob Negovskem jezeru zrasel rekreacijski center za zaposlene v radgonskih delovnih organizacijah.

T. S.

NAGRADNO ŽREBANJE

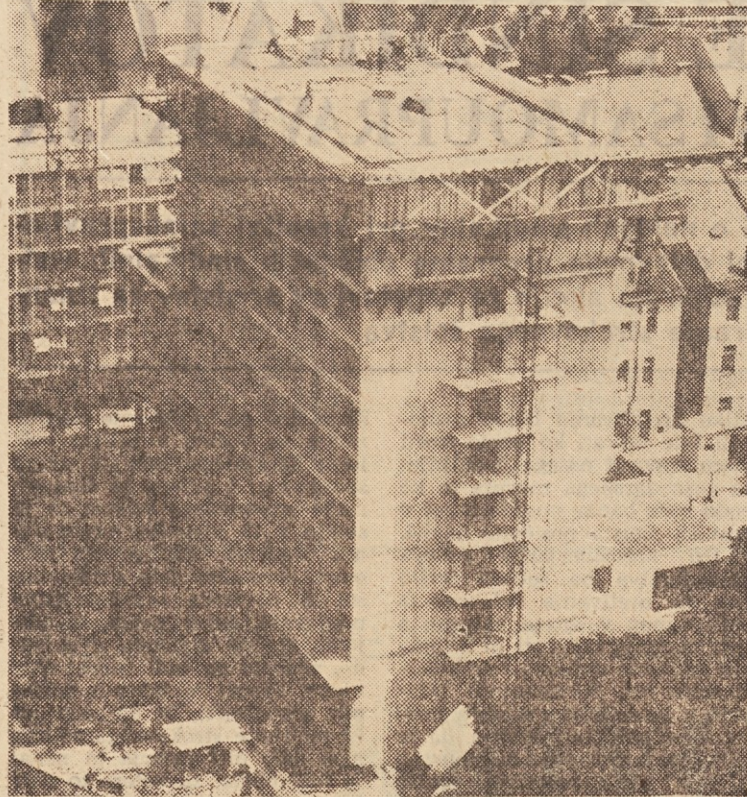

PRI KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA za vlagatelje vseh vrst vezanih vlog, tudi stanovanjskih in kmetijskih, ki bodo imeli 31. avgusta 1967 vloženi najmanj 2.000 N-din na odgovorni rok nad eno leto.

NAGRADE:

- 1 avtomobil Zastava 1300
2 avtomobila Zastava 750
2 motorni žagi Alpina
5 pralnih strojev Castor
10 peči na olje Gibo
5 prenosnih televizorjev
pohištvo po izbiri v vrednosti 2.500 N-din
20 transistorjev
10 električnih mešalnikov
10 garnitur kuhinjske posode
10 sušilnikov za lase

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

NOVI UNION »POD SMREČICO«

Prav te dni so delavci gradbenega podjetja Tehnika iz Ljubljane 14 dni pred rokom postavili smrečico na 9. nadstropje novega ljubljanskega hotela Union.

Okna našega uredništva so obrnjena proti gradbišču in novinarji bi ne bili novinarji, če bi vseh 10 mesecev pridno ne gledali, kako poganja iz tal novi ljubljanski nebotičnik, ki je le za nekaj nadstropij nižji od starega, ki ga poznamo z vseh razglednic Ljubljane.

Prizidek novega hotela Union bo imel 170 sob z 270 ležišči. Vsaka soba bo imela sanitarije, v hotelu bo troje dvigal, v prvem nadstropju pa bo salon.

Prvi turisti se bodo vselili na pomlad naslednjega leta.

DELAJSKA ENOTNOST V AKCIJI: KAM, KAKO IN ZA KAKŠEN DENAR NA DOPUST

IŠČEMO ORGANIZATORJA

V zadnji številki našega lista smo obljubili, da bomo julijsko akcijo o dopustih nadaljevali. Danes to obljubo izpolnjujemo. Cilj današnje akcije pa je bil Maribor. In ker je pač Maribor ne samo industrijski center, ker je mesto samo izhodišče za številne izletnike to stran in on stran meje, smo se pač morali pogovarjati o dveh temah: kakšne so v Mariboru in njegovi okolici možnosti za dopust in kakšne možnosti imajo mariborski delavci, da odidejo na letni oddih. K razgovoru pa smo povabili predstavnike Turistične zveze, poslovalnice Kompas v Mariboru, predstavnike Tovarne avtomobilov in

TURIZEM NARAŠČA — TEŽAVE PRAV TAKO

Rekli smo že, da je Maribor izhodiščna točka za številne turiste iz vse države, ki prihajajo letovat na Pohorje in v druge kraje mariborske okolice. Pa tudi iz sosednje Avstrije in Madžarske je čedalje več gostov. Tistih, ki se tu ustavljajo za deset, štirinajst in več dni, in seve tistih, ki jim je Maribor spet le počivališče na poti proti morju. Predsednik mariborske Turistične zveze nam je povedal naslednje:

»Ce primerjamo število turistov v letošnjih mesecih v primerjavi z lanskimi, opažamo v Mariboru približno 10-odstotno povečanje, medtem ko je na Pohorju obisk za približno 5 odstotkov manjši. Že ti podatki pa zadostujejo za trditev, da domači turizem upada, narašča pa število turistov iz drugih držav. In lahko se sami prepričate, da je na obmejnih prehodih iz dneva v dan večji promet. To pa nam v Mariboru ob povečanem deviznem prilivu povpreča tudi povečane težave. Dobršen del tujih turistov se namreč v Mariboru ustavi le za kratek čas, kar pa nam seveda zastavlja vedno znova vprašanja, kaj storiti, da bi tujega turista čimdlje zadržali v mestu, kaj storiti, da bi v Mariboru pustil čimveč svojega denarja. Kaj lahko nudijo tujemu gostu naše trgovine, je seveda vprašanje zase. Najprej pa je bilo treba zagotoviti to, da bo lahko tuj turist vsak dan in pravzaprav v vsakem času kupil to, kar si želi. Zato smo v Mariboru tudi uvedli v vseh pomembnejših trgovinah tudi v nedeljah obratovalni čas.

Pa nikar ne mislite, da tuje turiste privlačujejo samo naravne lepote, zgodovinske znamenitosti, izložbeni okna in go-

stilniške mize. Zanje niso nič manj zanimive in privlačne, tudi najrazličnejše prireditve. V Mariboru zato prirejamo vsako soboto in nedeljo promenade koncerte. Priredili smo po mojem mnenju zelo uspešno rancarijo, volili bomo še miss Maribora, pripravili veselo jesen, pötem se mariborsko kulturno revijo in nekaj športnih prireditev. Upamo, da bo postal Maribor tako za tuje goste še privlačnejši.«

KAJ PRAVIJO V POSLOVALNICI PODJETJA KOMPAS

Prenekateri Mariborčan je potožil, da se mora znajti za dopust, kot pač sam ve in zna. Se posebej velja to za delavce, zaposlene v tistih delovnih organizacijah, ki nimajo svojih počitniških domov. In marsikdo je na pol očitajoče pripomnil: »Vam v Ljubljani je veliko boljše.« In vendar mariborska poslovalnica ljubljanskega podjetja Kompas prav tako skrbi za letni oddih Mariborčanov. Obrnili smo se na vodjo oddelka za letni oddih, Vero Jemec. Dejala nam je:

»Kompasove poceni počitnice v Mariboru nimajo tolikšnega odziva, kot bi pričakovali. Mariborčani se raje odločajo za desetdnevna letovanja na morju in jim niso po volji štirinajst ali sedemdnevna letovanja. Da pa bi lahko ustregli tem njihovim željam, smo se dogovorili s turističnimi delavci v Poreču, Supetru, Jelsi, Makarski, Malem Lošinjju in Pagu tudi za desetdnevna letovanja. Intenzivni lahko izbira med zasebnimi sobami ter med hoteli. Cene, mislim, so dostopne, saj se gibljejo od 30 do 36 N-dinarjev na dan. Večina kapacitet je že oddanih do konca avgusta, na voljo pa je še nekaj zaseb-

nih sob v Poreču, na Malem Lošinjju, v Makarski in na otoku Pagu.«

TROJNI REGRES V TAM

O tem, kako preživljajo svoj dopust delavci Tovarne avtomobilov v Mariboru, smo se pogovarjali z vodjo službe za rekreacijo, Brankom Potokarjem. Dejal je:

»Naš kolektiv ima dva doma in nekaj hišic v Omišlju ter dom na Pohorju. Čeprav so domovi odprtega tipa, so kajpak prvenstveno namenjeni za oddih članov našega kolektiva, članom naših poslovnih enot in servisov, našim poslovnim partnerjem. Član kolektiva in njihovi zaposleni družinski člani plačajo v teh domovih 24 N-dinarjev za dnevno oskrbo, medtem ko znaša penzion za zunanje goste od 32 do 35 N-dinarjev. Ker pa število postelj v naših počitniških domovih ne zadošča, smo najeli še ležišča v Trenti, Bohinjju, na Bledu in v Bovcu ter v dvanajstih domovih v Crikveni, Rovinjju, Poreču, Vodica pri Šibeniku, v Pakoštanju pri Blogradu na morju, v Primoštenu ter Supetru in Sutivanu. Naši delavci pa dobe za dopust kar trojni regres. Vsa član kolektiva dobi po 150 N-dinarjev kot nadomestilo za nekdanjo K-15, k temu še 30 odstotkov od lanskega povprečnega mesečnega osebnega dohodka in slednjič še uživa regres v naših počitniških domovih. Tudi ta razlika med dejansko ekonomsko ceno in oskrbovalnino, ki jo nosi vsak dopustnik sam, ni ravno neznamena: od 5 do 18 N-dinarjev na dan. Ker pa vsi naši delavci vseeno ne morejo na dopust v naše počitniške domove, smo se odločili, da bomo regresirali s 5 N-dinarji vse, ki bodo svoj dopust prebili v drugih počitniških domovih ali naseljih, če

predložijo potrjeno, da so res bili na dopustu. Spričo tako ugodnih pogojev za letovanje tudi računamo, da bo letos več kot dobra polovica zaposlenih preživela vsaj del dopusta izven kraja stalnega bivališča.«

KAKO SO POSKRBELI ZA LETNI ODDIH V TOVARNI ŽELEZNIŠKIH VOZIL

Ko smo v Mariboru poskušali najti odgovor, kam, kako in za kakšen denar na letni oddih, smo se mimogrede ustavili tudi v Tovarni železniških vozil »Boris Kidrič«. Član izvršnega odbora sindikalne podružnice Jože Marovič nam je na kratko pojasnil:

»Tovarna ima dva počitniška doma, in sicer v Kaštelu Gomilici pri Splitu in v Piranu. Oba skupaj razpolagata s približno 200 ležišči. To je kajpak premalo, da bi lahko vsi delavci odšli na dopust v naše domove, še posebno, ker si pač večina želi prebiti svoj dopust ob morju prav v poletnih mesecih. Zato si seveda morajo mnogi sami poiskati kraj svojega letnega oddiha. Vsa zaposleni pa dobi kot nadomestilo za K-15 100 N-dinarjev. Mimo tega pa dobe naši delavci po 5 N-dinarjev dnevnega regresa, če se odločijo, da bodo svoj dopust preživeli v katerem od počitniških domov.«

NAMESTO ZAKLJUČKA

Tako kot v Ljubljani, tudi v Mariboru nismo mogli dobiti popolnega odgovora na vprašanje, kam, kako in za kolikšen denar lahko odhaja Mariborčan na svoj dopust. Vzrok za to pa je v tem, da v Mariboru pravzaprav nihče ne razpolaga vsaj s kolikor toliko dopolnimi podatki o možnostih za letovanja in ker so Mariborčani bolj prepričani samim sebi kot organizirani skrbi turističnih organizacij. Nekaj na bi se bržčas tudi v tem primeru dalo ukreniti. Zato tudi iščemo sposobnega organizatorja in koordinatorja, ki bo razbremenil mariborske delavce skrbi, kam, kako in za kolikšen denar na letni dopust? VILI GUČEK

Prihajamo beli, lačni sonca in vode, vracamo pa se zagoreli in polni dobre volje. Stari Piran s Tartinijevim trgom, z restauracijo »Tri vdove« in počitniškimi domovi nas ni še nikoli izdal

Ko potujete na morje ali z morja, se ustavite v Planini pri Rakeku v gostini

JOŽETA POŽARJA

To je srednja planinska gostilna. Parkirišče za smer iz Ljubljane nasproti gostilne, za smer iz Postojne pa za gostilno. Odlična domača topla kuhinja. Specialiteta — domača salamela. Postrežemo tudi večjim skupinam.

Popravek »Svetega Birokracusa«

V odgovoru na odgovor glavnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva Lojzeta Kersniča, objavljenega v 28. številki Delavske enotnosti 22. julija 1967, je tov. Mariola Kobal v citatu magnetofonskega posnetka moje izjave na skupščinskem zasedanju občine Ljubljana-Moste izpustila stavek: »Mišljena je tukaj neka finančna produktivnost: neto produkt na zaposlenega.«

Moja izjava na skupščinski seji se torej pravilno glasi: »Porast osebnih dohodkov ni vedno v skladu z dvigom produktivnosti, to imamo mi tam v tabeli na strani 15. Mišljena je tukaj neka finančna produktivnost: neto produkt na zaposlenega, saj je na primer produktivnost pri Indosu, Izolirki in Papirnici, tako merjena, močno padla, vendar pa so osebni dohodki v teh podjetjih zelo visoki.«

LADO PETROVIČ
SLUŽBA DRUŽBENEGA
KNJIGOVODSTVA

Kozerija

Včasih honorarno napišem kakšno humoresko in jo prodam uredništvu mesečnika »Smeh je pol zdravja«. V tem uredništvu pa velja pravilo, da mora steherni sodelavec zbirati gradivo za prispevke le na svojem področju. Sam sem na primer

odgovoren za gospodarski smeh in potemtakem bi moral zbirati »vice« le na gospodarskem področju. Takšno delo pa je monotono in ker sem se ga naveličal, sem ondan za spremembo posegel na področje kolege, ki se ukvarja z misticizmom. Ne vem, če vedeževanje sodi v misticizem, vem pa, da je ta moj kolega že večkrat obiskal neko vedeževalko in potem napisal nekaj dobrih šal.

Se sam sem šel k njej, plačal starega jurja, popil kavo in

čakal, da se bo babnica skoncentrirala.

Zrla je v kavno usedlino na dnu skodelice, vmes mrmrkala, kimala in si nekaj zapisovala, končno pa je rekla:

»Vi se precej ukvarjate z gospodarstvom.«

»Se kar.« sem pritrčil in se spomnil vseh tistih »hecov«, ki so jih skuhal i v našem go-

šale. Glasno pa sem dejal:

»Kako kaže, bo teh napak veliko?«

»Ne vem, če bi to, kar vidim, lahko imenovala s tako proprosto besedo, kot je napaka.«

»Kako pa?«

»Raje bi rekla: skrb za stabilizacijo. Tako bodo vsi skrbeli za stabilizacijo gospodar-

subjektivna ali objektivna, se pravi sistemska napaka. Medtem bo stagnacija udarila po žepu tudi tiste že zaposlene samoupravljavce in sploh vse občane in komisije bodo razpravljale, da bo veselje.«

»Govorite le o razpravljaj-ju; bolj me zanima, kaj bodo sklenile.«

»Ničesar ne bodo sklenile.

PERSPEKTIVA V KAVNI SKODELICI

spodarstvu in s prodajo katerih sem si izboljšal standard. »V usedlini torej piše, da sva jaz in gospodarstvo neločljivo povezana. Pa mi še povejte, kakšno bo najino nadaljnje sodelovanje.«

»Dokaj pristno.«

»Kako to mislite?«

»Od tega, koliko napak bodo storili naši gospodarstveniki, bo odvisna vaša življenjska raven.«

Glej jo, sem si mislil, storo dekle je zadelo v črno in govori, kot da bi vedela, da honorarno zbiram gospodarske

štva, da bo začasno vedno več nezaposlenih, proizvodnja pa ne bo napredovala. Nekateri bodo kmalu, drugi pa malo kasneje ugotovili, da je to napaka, in imenovali jo bodo — stagnacija.«

»Možduš,« sem se čutil, »vi pa veliko veste.« Njeno pripovedovanje me je vse bolj zanimalo. »In kaj bo potem?«

»Potem bodo v vseh družbeno političnih, samoupravnih in gospodarskih organizacijah ustanovili komisije, ki bodo do konca prihodnjega leta ugotovljale, če je stagnacija

Ne bodo imele časa, kajti v začetku leta 1969 bo izbruhnila nova reforma, s katero bomo obsodili objektivne in subjektivne napake, imenovane stagnacija, in se zavzeli za intenzivno rast gospodarstva.«

Odložila je skodelico in je rekla:

»Za jurja bo dovolj.«

Samo še drobno vprašanje. Nikoli nisem verjel, da so na svetu jasnovidci. Zato me prav res zanima, kako veste, da se bo zgodilo prav to, o čemer ste govorili?« Vedeževalka se je zasmejala.

Piše: JANEZ VOLJC

in mi odgovorila z vprašanjem: »Kaj niste brali zadnjih referatov naših vodilnih tovarišev?«

To vprašanje, ki je bilo odgovor, me je tolikanj osupnilo, da sem jo ob slovesu pozabil vprašati, kako je vedela, da sva jaz in gospodarstvo neločljivo povezana.

JANEZ VOLJC

ALI JE RES V STROKOVNIH SLUŽBAH ŽE DOVOLJ STROKOVNJAKOV?

PO KATERI POTTI V VIŠJO PRODUKTIVNOST?

Zlasti v zadnjem času lahko čedalje bolj pogosto slišimo trditve, da imajo delovne organizacije že dovolj strokovnjakov, da so njihove strokovne službe kadrovsko dovolj razvite, da trenutno število študentov povsem zadošča potrebam delovne organizacije. In ni se mogoče ubraniti misli, da so taka in podobna zatrjevanja nekaterih vodilnih in strokovnih delavcev v podjetjih bolj posledica trenutnih ekonomskih težav kot pa dokaz resničnih razmer. Številni so namreč primeri, ko so delovne organizacije v času uspešnega poslovanja sprejemale presenetljivo visoke plane študentij, ko so predvidevale presenetljivo močan dotok strokovnega kadra, kakor hitro pa so se razmere spremenile in je začelo v poslovanju škripati, so najprej dale ad acta prav te svoje načrte.

Tako se kajpak danes bolj kot kdajkoli zastavlja vprašanje, ali res pomeni zmanjševanje sredstev za izobraževanje, zapiranje vrat pred novimi strokovnimi delavci tisti ukrep in tisto notranjo rezervo, ki bo podjetju pomagala na zeleno vejo. Toda preden poskušamo odgovoriti na to vprašanje, naj opo-

zorimo na podatke ankete, ki so jo v Zahodni Nemčiji izvedli že leta 1956. Takrat so anketirali 2655 podjetij s skupno 1.395.118 zaposlenimi delavci. Ta anketa pa je razkrila med drugim to, da je imelo že tedaj organizirano službo za študij dela kar 78 odstotkov vseh podjetij in da se je s to problematiko ukvarja-

lo 7531 strokovnjakov. Na enega strokovnjaka za študij dela je tako prišlo v povprečju 138 delavcev, v strojegradnji pa celo 67. Pri tem pa velja opozoriti, da je več kot 50 odstotkov anketiranih podjetij imelo celo manj kot 250 zaposlenih.

Ne bomo se tokrat sicer spuščali v presojo drugih, nič manj zanimivih podatkov iz omenjene ankete, kajti že ti, ki smo jih omenili, povsem jasno zavračajo trditve, da zlasti v manjših delovnih organizacijah, kakršne so pri nas v večini, ni smotrno razvijati strokovne službe. Kako zelo pa so še nerazvite strokovne službe v naših delovnih organizacijah, lahko ponazorimo z nekaterimi podatki.

Industrijski psiholog, sociolog in andragog so tisti strokovni delavci, brez katerih si je danes težko zamišljati organiziran, predvsem pa načrten in učinkovit sistem izobraževanja za potrebe delovnih mest in sistem strokovnega izpopolnjevanja že zaposlenih delavcev. Kljub temu pa, denimo na Primorskem — izvžeta je le Goriska — vse delovne organizacije

zaposlujejo le dva psihologa in enega sociologa. Morda še bolj očiten primer: na tem področju se v delovnih organizacijah ukvarja s kadrovsko socialnimi problemi le kakih 240 delavcev za približno 48.000 zaposlenih delavcev. To pa pomeni, da bi morali, če bi se hoteli zgledovati po ekonomsko razvitejših državah, samo v kadrovsko socialnih službah zaposlitij več kot dvakrat toliko strokovnjakov. Bi morali, resnica pa, kot vse kaže, je bistveno drugačna. V treh delovnih organizacijah na Primorskem, ki zaposlujejo skupno več kot 4000 delavcev, so na primer pred leti že imeli svoje izobraževalne službe, danes pa se sprašujejo, ali so jim te službe sploh še potrebne.

Kdo ve, kaj bi razkrila vsaj kolikor toliko popolna analiza kadrovskega zasedenosti strokovnih služb v naših delovnih organizacijah. Bržčas pa bi bila podoba še veliko bolj klavrna, kot pa si danes domišljamo, da je. In čeprav moramo še vedno razpravljati bolj na pamet kot pa z oprijemljivimi podatki, vendarle ne bo daleč od resnice trditve, da so številna delovna področja, ki bi jih morale raziskovati prav strokovne službe, povsem zanemarjena. Tako ugotavljamo, da se v delovnih organizacijah pogosto pritožujejo nad problemi v notranjem transportu, nad stroški, ki jih ta transport predstavlja zanje, pri tem pa lahko skorajda na prste ene roke preštejemo strokovnjake, ki bi se ukvarjali prav s temi problemi. Proučevanje delovnih gibov je še večja neznanjka. Tudi za normiranje v veliki večini delovnih organizacij ugotavljamo, da je še povsem nerazvito, da so do norm prišli po izkustveni metodi, ne pa po znanstvenih metodah. In nekaj podobnega bi lahko rekli tudi za službo dokumentacije, za informativno službo, čeprav smo se lahko že nič kolikokrat prepričali, da se strokovnjaki v delovnih organizacijah ukvarjajo z reševanjem problemov, ki so jih drugod že zdavnaj razrešili. In znani so podatki o tem, kolikšna sredstva trosimo v gospodarstvo za najrazličnejše raziskave, čeprav bi se lahko poslužili že objavljenih patentov, racionalizacij, tehničnih izboljšav itd., samo če bi jih znali na pravam mestu poiskati!

Spriču teh razmer se tudi ni mogoče ubraniti drugačnemu zaključku, kot da smo v delovnih organizacijah z gospodarsko reformo začeli varčevati na najbolj nepravem mestu. Zapiramo vrata strokovnjakom, medtem ko jih razvitejši svet na stežaj odpira. Zadoljujemo se z nerazvitimi in strokovno šibkimi službami, medtem ko drugod ustanovljajo čedalje bolj specializirane strokovne službe in nalagajo skupinam strokovnjakov čedalje bolj specialne naloge.

Toda, ali ob tem res lahko pričakujemo, da se bomo po tej poti približali gospodarsko razvitejšemu svetu? Ali ta pot res vodi v produktivnejšo in rentabilnejšo proizvodnjo? Mik

PORTRETI IN SREČANJA

»To bo najbolj ljubeč izlet, toda samo, če bo 50 ali več naših članov potovalo skupaj,« objavlja angleški oglas, objavljen 31. maja v »Prosveti«, glasilo Slovenske narodne podporne jednote, ki izhaja v Chicagu. Oglas se dodaja: »Za informacije pišite, prosim, gospe Elsie Culkar, 3621 So. 59th Court Cicero Illinois 60650.«

Naki izseljenci, ki žive v Združenih državah Amerike, so prispeli na letališče Brnik 26. junija letos. Kar 68 jih je bilo!

Zunaj je pripekalo vroče julijsko sonce, v sobici v Mariborski ulici 61 v Ljubljani pa je bilo prijetno hladno.

»Ne smete se jeziti, če boste morali vprašanje kdaj ponoviti in tudi ne smete biti hudi, če vam bom kaj odgovorila v angleščini,« se je hitela opravičevati gospa Culkarjeva, ko sva se tega julijskega dopoldneva predstavila.

Za informacije pišite gospe Elsie Culkar...

»Veste, jaz sem že iz druge generacije in slovenščine ne govorim več najbolje. Pa ne da bi se je sramovala, le rojena sem bila že v Ameriki, tam sem hodila v šolo in tudi živim med samimi Američani.«

Gospa Elsie Culkarjeva je soproga glavnega predsednika Slovenske narodne podporne jednote v Združenih državah Amerike, ki ima svoje podružnice celo v Kanadi. Tudi gospa Culkarjeva je vneta družvena delavka, saj je sama celo tajnica angleško govorečega kluba »Pionirji.«

»Moji starši so med prvimi bili člani tega društva. Sprva so se v društvu shajali slovenski izseljenci v Ameriki, da bi obujali spomine na rojstno deželo, se pogovarjali o svojih težavah, ki jih ni bilo ravno malo, in nato zapeli se prelepo domačo pesem.«

Potem se je društvo začelo širiti. Danes ima že več kot 70 tisoč članov in celo izdaja v slovenščini lastni dnevnik Prosveto. Sicer pa društvo organizira srečanja izseljencev, priraja veselice, ali kot jim pravimo mi, piknike, in pripravja nastope slovenskih dramskih skupin ter pevskih zborov. Pa to še ni vse Slovenska narodna podpora jednota ima dobro vpeljano medsebojno vzajemno zavarovanje. Tega včasih ni bilo. Če se je kdo pri delu ali pa kako drugače onesrečil, je bil odvisele od dobre volje znanec in prijatelj. Danes je drugače — zanj skrbi društvo!

»Leta 1960 sem prišla prvič v Jugoslavijo. In nikar ne mislite, da sem se počutila kot turist, ki pride v tujino in ne poznano deželo,« mi je hitela pripovedovati gospa Culkarjeva. »V Slovenijo sem prišla domov. Vsak hrib, vsak potok, celo drevesa sem že poznala. Tako živo in toplo mi je opisoval Slovenijo moj oče. Ne morete si zamišljati, kako vesela sem bila, ko sem v vasici blizu Mokronoga spoznala tri očetove sestrične in njegovega bratrana. Vedno sem mislila da poznam že vse svoje sorodnike. Bila sem res srečna!

Nekateri ljudje tu pri vas se na dolgo in široko pritožujejo nad življenjem, pa nič zato, mnogi se pritožujejo tudi pri nas v Ameriki. Sami verjetno niti ne občutite, kakšen napredek je napravila vaša dežela v zadnjih nekaj letih. Leta 1960 sem bila v Sloveniji dvakrat: junija in novembra. Že v teh nekaj mesecih ste napravili ogromen korak. Izložbo so se z leti nabolnile in postale privlačne, v trgovinah pa je izbira 'tesnično' dobra.«

Vprašal sem se našo ambasadorko dobre volje v Ameriki, kdaj bo spet prišla k nam na obisk.

»Drugo leto, če bom le zdrava. Prvčič sem prišla k vam pred sedmimi leti, prej nisem mogla priti. Sin in hčerka sta študirala, solanje pa je v Ameriki drago. Štiri leta študija na največji univerzi velja 9.000 dolarjev. Sedaj pa sta oba že poročena in imata številno družino.«

Morda bom prihodnje leto pripeljala s seboj v Jugoslavijo katerega od svojih številnih vnukov,« je objubila. »Ti so že pravil Američani, saj ne razumejo niti besedice slovensko. Danes mi je pa žal, da nisem svojih otrok učila našega jezika. In ne samo meni. Vedno manj nas je Slovencev v Ameriki. Starj za vedno odhajajo, mladi so se amerikanizirali, dotoka novih pa ni. Vsako leto manj nas je. Bomo pač morali postati bolj aktivni,« je še pripomnila.

Potem pa sva se poslovila. Rekla sva si na svidenje!

M. VIZJAK

ČEDALJE VEČ TOVARNIŠKIH LISTOV V ZASAVJU

Kaj pa vsebina?

Naklada tovarniških glasil v Zasavju je letos spomlad dosegla 5500 izvodov. Ker lahko računamo, da vsak izvod prebero vsaj trije ljudje, bi mogli zapisati, da po-sega po teh glasilih kakih 16.000 bralcev. Toliko pa je trenutno vseh zaposlenih v Zasavju. Seveda izdajajo tovarniška glasila še zmeraj predvsem večje delovne organizacije, razveseljivo pa je, da število izdajateljev raste. Samo letos so se odločili za svoje glasilo v Tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku, v podjetju Varnost v Zagorju, medtem ko se v nekaterih podjetjih še pogovarjajo o izdajanju lastnih glasil.

Bolj problematična je vsebina tovarniškega tiska. Medtem ko so nekatera glasila še zmeraj skoraj izključno informativna, kreatorji informiranja pa vodstveni kader, se v posameznih glasilih potagoma le začnijo v nemati replike in dialogi o najrazličnejših problemih. Hrastniški Steklar, izlaški Keramičar, Informator irboveljsko-hrastniškega rudnika, če omenimo vsaj najvažnejše publikacije, se ne zadovoljujejo več samo s seznanjanjem. V teh in nekaterih drugih glasilih vse bolj težijo k polemičnosti, kritičnosti in k poskusom objektivnega vrednotenja problemov gospodarjenja, poslovanja, nagrajevanja. Spriču tega, da nekatera glasila že posegajo v konkretno problematiko samoupravljanja, da je idealiziranje zamenjalo pogumno odkrivanje slabosti, obetajo postati nekatera glasila zares tribuna proizvajalcev. In prav v

tem imajo največjo odgovornost sindikalne organizacije oziroma njihova vodstva. Čeprav sindikalna vodstva v podjetjih ne morejo postati nekakšni arbitri o polemičnosti, kritičnosti, upravičenosti do takšnega ali drugačnega prikazovanja konkretnih razmer v podjetjih, je njihova vloga zelo pomembna. Ta pomembnost se bo vse bolj morala izražati v stališjih sindikalnih vodstev oziroma članstva ob posameznih vprašanjih.

Naj omenimo še to, da v Zasavju pripravljajo posvetovanje o dosežanjih in prihodnji vlogi tovarniškega tiska. Pobudo za razgovor je dal področni komite ZKS oziroma komisija, ki se bo v bodoče stalno ukvarjala z nekaterimi problemi razvoja samoupravljanja in soočanja v delovnih organizacijah. Sindikati podpirajo odločitve o posvetovanju, saj si obetajo, da bo ta

NOVO COLIBRI T2 1967

TOMOS KOPER

Pri tako aktualnem problemu, kot je zaposlenost, je še posebna nevarnost, da bi ga začeli z naglico, a zato manj premišljeno razreševati. Naglica sicer ni odveč, toda vsaka nepremišljenost, enostranskost se nam bo v prihodnosti zelo maščevala.

Zaposlenost moramo obravnavati, proučevati, njene značilnosti je potrebno povezovati z več vidikov. Tako se nam za grobo izhodišče ponujajo naslednje značilnosti: ekonomska, socialna, politična, makro in mikro ekonomska.

Zaradi večje jasnosti in pomanjkanja prostora bomo navedene probleme malo poenostavili. Če vrednotimo prebivalstvo naše države kot delovno silo, ki potrebuje za svojo reprodukcijo toliko in toliko dobrin, potem je za njeno boljšo reprodukcijo, višjo življenjsko raven, višjo kvaliteto nujno, da raste dohodek na prebivalca. Kajti v vsakem primeru je potrebno sredstva za reprodukcijo zagotoviti. Vprašanje je le, na kakšni ravni, kako porazdeliti bremena? Trenutno nas izredno tišči problem porazdelitve, čeprav se ga najbrž povsod v vsej njegovi povezanosti, dolgoročnosti in realnosti ne zavedajo.

Tako že lahko slišimo predloge: najprej je potrebno odpustiti tiste delavce, ki imajo nekaj zemlje, češ da niso najbolj ogroženi. Hkrati pa lahko beremo o agrarni prenaseljenosti, latentni nezaposlenosti, kar pomeni, da ima naše kmetijstvo višek delovne sile. In kar je potrebno tu dodati, še dolga leta ga bo imelo! V Združenih državah, ki imajo velike viške kmetijskih pridelkov, se samo še 7 odstotkov aktivnega prebivalstva ukvarja s kmetijstvom. Če torej vrnemo in zadržujemo prebivalstvo v kmetijstvu, kmetijstva pa ne moderniziramo, da bi predvsem dajalo večje donose na hektar, smo samo dohodek iz tega področja porazdeljevali na večje število prebivalcev. S tem smo omogočili »čistim« delavcem, njihovim otrokom v Sloveniji, tudi

Zaposlenost in nezaposlenost II.

njihovim ženam, zaposlitev. Kajti njihovo vzdrževanje, reprodukcija je odvisna predvsem od dohodka na družbenih sredstvih za delo. Količina je raven te reprodukcije, kako to prizadene posamezno družino, to je drugo vprašanje.

Za temeljno, ekonomsko izhodišče je bistveno, da s tem, s porazdelitvijo, s premeščanjem, nismo kot celota veliko ali skoraj ničesar pridobili. Prav zato je potrebno, kadar razpravljamo o nezaposlenosti, razločiti ekonomske, socialne in politične vidike. Nastalo bi lahko veliko nepotrebnih težav, če jih ne bi ločili ali celo zamenjali.

Drug problem, ki postaja zlasti v Sloveniji čedalje bolj pereč, je razmestitev delovne sile. Pri tem imamo opravka zlasti s subjektivnimi hotenji in gledanji. Tako lahko ugotovljamo, da zlasti mladi ljudje nočejo v nekatere poklice, čeprav so zanje še mesta. Še več, ker je tudi ta dela potrebna opraviti, moramo privabljati delovno silo iz sosednjih republik, ki je iz različnih razlogov pripravljena opravljati tudi ta dela. Lahko je to za nekoga čisto naravno, za drugega ne, zanesljivo pa čisto obrozen problem to ni. Morebiti bi ga zelo uspešno ali vsaj uspešneje razreševali z drugačno politiko nagrajevanja in delitve osebnih dohodkov.

Posebno zaskrbljujoč, subjektivno razumljiv, ne pa opravičljiv je — podjetniški lokalizem. Vemo, dolga leta že opozarjamo na slabo strukturo zlasti vodilnih ljudi v nekaterih podjetjih, na zavodih za zaposlovanje pa imamo čedalje več kvalificiranih delavcev, tehnikov, ekonomistov, inženirjev. Če tega problema ne bodo uspeli razrešiti samoupravljavci v podjetjih, potem bo nujno, da se bodo v to bolj »vmešale« politične družbene sile izven podjetja.

Politično nam je pri zaposlovanju najbolj škodljiva negotovost, premajhna jasnost, proučene rešitve, ki zlasti pri mladih ljudeh, celo pri strokovnjakih, povzročajo malodušje. Pri tem ne vidim drugega izhoda, kot da začnemo celotno gospodarstvo, nekatere njegove zakonitosti, ki so znane, pojasnjevati proizvajalcem, da pogumno in jasno povemo, kje smo, kaj moramo storiti, če je tudi trenutno boleče, da bo v prihodnosti boljše. V samem gospodarstvu pa čimmanj improvizacij, nestrokovnosti, samozadovoljstva in stokanja pred vsako težavo, njeno napihovanje.

Če povzamemo izkušnje gospodarsko zelo razvitih držav z makro ekonomskega vidika, potem je jasno, da bo do sprememb v sami strukturi gospodarstva in zaposlovanja nujno prišlo. Temeljno gibalno je, kot je v III. delu »Kapitala« za povečanje produktivnosti ugotovil že Marx, da je potrebno z živim delom predelati čimveč minulega dela. To pomeni, da se vsota živega na minulo manjša, oziroma da se vsota minulega na živo veča, kar pomeni — povečanje produktivnosti na zaposlenega. Upirati se temu neizprosному zakonu, ki ga mednarodna menjava edino upošteva in zahteva, pomeni ustvarjati si prazne iluzije. Zato pomeni upiranje zmanjševanju zaposlenih, kjer so za to ekonomski razlogi, kjer je glede na stroške proizvodnje to nujnost — povzročanje, ne pa odpravljanje socialnih težav. Rešitev je tako samo trenutna, navidezna, solidarnostna. Ne pomeni nič drugega, kot da bo večje število delavcev delilo enako število vrednosti proizvodov. Ker bodo drugi zaradi konkurence zaradi že navedenega zakona napredovali, pomeni to samo obubožanje.

V tem primeru se makro in mikro ekonomski element poravnata. Dobro gospodarjenje, čedalje večji čisti dohodek za zaposlenega pomeni tudi lažje usmeritve, odločitve, naložbe, večje možnosti za razvoj makro — ali kot lahko tudi zapišemo: nacionalne ekonomike.

Ceprav je nezaposlenost težak, aktualen problem, je vsaka nestrpnost, površnost, želja po trenutnih, efektnih, a nepremišljenih rešitvah lahko le škodljiva.

VINKO TRINKAUS

Zvišali smo obresti za hranilne vloge!

Nova obrestna mera je za:

- vloge na vpogled 6,25 %
- vezane vloge z odpovednim rokom nad 1 leto 7 %
- vezane vloge z 2-letnim odpovednim rokom 8 %

Zaupajte svoje prihranke KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA in njenim poslovnim enotam.

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI

In razevetele so se privatne menjalnice

Nekatera protislovja in nerešena vprašanja v devizni participaciji

Stoletja so nam zgodovinski in politični dogodki potrjevali, da se pride preko naše ga ozemlja po najkrajši poti iz osrčja Evrope na Vzhod. In seveda narobe. A čeprav se je namen teh poti preko našega ozemlja v zadnjih desetletjih popolnoma spremenil, ostaja naša republika še vedno križišče mednarodnih poti za trgovski, vse bolj pa za turistični tranzit. Tega se prav dobro zavedamo. Na mejah s tremi sosedi smo na stečaj odprli številna vrata. Za lansko leto cenimo, da je prišlo k nam skupno z maloobmejnim prometom blizu 23 milijonov tujih turistov.

In spet ne moremo odvrniti pogleda z druge strani te tujske turistične medalje. Ko preštujemo tuje goste, preštujemo tudi izkupiček deviznega priliva. Po nekaterih ocenah se je nateklo na račun tujega turizma lani v našo republiko približno 40 milijonov dolarjev. Naravno bi bilo, da bi v tej končni bilanci sodelovali tudi vsi »direktni gostitelji«. Za trgovino, ki je postregla prenekaterega tujega kupca, pa smo že ugotovili v prejšnji številki našega časopisa, da ne sodeluje v tej bilanci.

KAKO JE V GOSTINSTVU?

Za obračun devizne participacije smo v gostinstvu iznašli ključ, ki odpira samo nekatera gostinska vrata. Devizne participacije so deležni le hoteli s svojimi storitvami. Vsa gostinska podjetja, ki služijo tranzitnemu in izletniškemu turizmu in ki nimajo hotelskih zmogljivosti, pa ostajajo praznih rok. Za našo republiko, ki je izrazito tranzitno področje, je tak dogovor o delitvi retencijske kvote krivičen.

Oglejmo si nekatere številke lanske turistične bilance: Na račun tujih gostov je bilo milijon 771.158 prenočitev. Izkupiček hotelirjev za usluge tujim gostom pa je znašal 15.231.959 dolarjev. Na račun maloobmejneg prometa — posebno tranzitnega turizma — pa se je nateklo 25 milijonov dolarjev.

S tem, da smo gostinska podjetja, ki nimajo hotelskih zmogljivosti, izločili iz devizne participacije, smo napravili skupnosti in gostincem slabšo uslugo. Devizna sredstva navzlic vsem napisanim preprekam krožijo po gostinskih podjetjih. Privatne menjalnice cvetijo, tuja plačilna sredstva se kotalijo mnogo mnogokje v natakarske žepke in jim prinašajo dodatni vir dohodkov, medtem ko se skupnost in gostinska podjetja brišejo pod nosom za dragocene devize.

PREJ KOT IBM STROJ

Redke restavracije so si omislile menjalnice. Kolodvorske restavracije jih morajo imeti. Blagajničarka piše potrdila o menjavi deviz za skromne zneske, za drobiž tako rekoč iz vsega sveta. Vmes prebira na-

vodila, kako se spozna stari in novi denar, kako se loči ponarejen denar od pravega — saj ni iz bančne stroke. Za uslugo dobi podjetje od banke dober odstotek provizije v dinarjih. Ljubljansko gostinsko podjetje, ki ima na ramah Kolodvorsko restavracijo, je pa po drugi strani z veliko muko dobilo menjalnici v dveh restavracijah, kjer se obrne veliko tujih gostov, dobrih plačnikov. Prosjijo še za menjalnici v dveh restavracijah, ki prav tako slovit med tujimi gosti, vendar »odgovorniki« pomišljajo. Gostinci prav nič ne prikrivajo, da se za menjalnice ne pulijo zaradi večjega deviznega priliva, ker zanje devize prav nič ne pomenijo, ampak zaradi svojih računov. Za »nemoteno« trošenje bi radi tujemu gostu prihranili zamudno pot v menjalnico.

VALENTIN BREZNIK, DIPL. OEC., VODJA EKONOMSKEGA BIROJA PRI PVG »STAVBAR« MARIBOR

NEKATERI PROBLEMI RAZVOJA GRADBENIŠTVA

II. Kako znižati poslovne stroške

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Naslednje veliko in zelo pomembno področje, ki lahko bistveno vpliva na višino kasnejše nastalih stroškov, je področje KALKULACIJ! Priznati pa je »reba, da na tem področju, ki nikakor ni nepomembno, velikokrat je celo odločujoče za obstoj podjetja, nismo napravili vsega, kar bi lahko. Še vedno namreč kalkuliramo tako, kot smo pred nekaj desetletji. Alfa in omega naših kalkulacij je še vedno klasična kalkulacija in njen faktor! In še vedno zidamo cene, pri tem pa pozabljamo, da je »obnašanje« stroškov pri različnem obsegu proizvodnje vselej drugačno.

Moderna kalkulacija pa mora upoštevati značilnosti variabilnih in fiksnih stroškov. Če vemo, da se fikсни stroški v krajšem obdobju praviloma ne menjajo in so torej konstantni, to pomeni, da so neodvisni od obsega proizvodnje ter da padajo po enoti proizvodnje z naraščanjem obsega dela. Fiksne stroške mora podjetje kriti ne glede na to, če proizvaja veliko ali pa če ima neizkoriščene zmogljivosti. Variabilni stroški so praviloma proporcionalni z obsegom proizvodnje in imajo v moderni kalkulaciji pomembno vlogo, upoštevajoč pri tem seveda značaj fiksnih stroškov. Poznavanje in obvladanje gibanja fiksnih in variabilnih stroškov pa nam omogoča nov način kalkuliranja, in sicer KALKULACIJO PO MEJNIM STROŠKI (povprečni variabilni stroški). Bistvo te kalkulacije je v tem, da kalkuliramo le neposredne izdelavne stroške za določen objekt oziroma fazo! Ker se cene, kot smo že v uvodu rekli, formirajo na tržišču, lahko s tako sestavljeno kalkulacijo preverimo, če se nam neko delo splača prevzeti. Če namreč od prodajne cene odbijamo variabilne stroške, nam ostane znesek, ki nam služi za pokrivanje stroškov — za amortiziranje, režijo gradbišča, režijo uprave itd.

Takšni obliki kalkulacije pa je treba prilagoditi tudi sistem obračuna proizvodnje. Stroške je namreč treba zasledovati po istih principih, kot so bili kalkulirani. Sklenjen oziroma povsem enak sistem kalkulacije in zasledovanja stroškov ali obračuna proizvodnje nam hkrati daje pokalkulacijo stroškov in odlično informacijo o naših poslovnih odločitvah. Tak sistem kalkuliranja je zelo preprost, njegova največja prednost pa je v tem, da nam omogoča solidne poslovne odločitve, ki slonijo na izračunih in kratkih primerjavah.

Nova metoda kalkuliranja kot tudi planiranja pa zahteva nekoliko drugačne poglede na nekatere ustaljene oblike delitve dohodka na ravni delovnih enot. Mislim, da sistem kalkulacije po mejnih stroških in obračun proizvodnje po direktnih stroških dajeta povsem nove možnosti v konkretizaciji delitve dohodka po vložnem delu. Tu je vsekakor treba omeniti, da dosedanji dohodek — pa najsi bo kalkulativni ali pa dejanski — na ravni delovne enote skoraj nikoli ni bil realna vrednost, ker so pač nekateri elementi tega dohodka bili odvisni od načina kalkuliranja s faktorjem. Faktor pa v bistvu predstavlja ključ za pribijanje oziroma obračunavanje določenih stroškov. Ker pa vemo, da kapacitete posameznih delovnih enot skoraj nikoli ne dosežejo takšnega dejanskega izkoristka, kot je bil planiran, se zaradi tega preliva del dohodka iz enote v enoto, kar pa povzroča pri delitvi dohodka nerealna odstopanja oziroma maličenje dohodka delovnih enot. Razen tega se ob spoznanju teh dejstev in ob upoštevanju cilja, ki ga hočemo doseči, in ta je »delitev dohodka po vložnem delu«, poraja vprašanje o sprejemljivosti oziroma primernosti delitvenih sistemov dohodka po delovnih enotah. Ali nam morda poenostavljene oblike delitve dohodka na ravni delovnih enot v preteklosti niso povzročali precejšnjih de-

formacij in morda celo škode? Smo doumeli bistvo zasledovanja stroškov po vrstah in nosilcih oziroma stroškovnih mestih? Nismo morda tukaj precej grešili? Odgovor na ta vprašanja bo dala praksa in konkretna rešitve, ki jih bo prej ko slej prinesel razvoj.

V tem, kar sem doslej obravnaval, vidim tudi osnove za iskanje konkretnih rešitev nagrajevanja vseh delavcev. Pri tem pa naj velja princip, da naj bo osebni dohodek delavca odvisen v prvi vrsti od dosežene storilnosti ter od zmanjšanja stroškov, na katere delavec s svojim delom lahko vpliva. Vemo, da so to v glavnem direktni oziroma izdelavni stroški, kadar imamo v mislih nagrajevanje delavcev v neposredni proizvodnji. Osebni dohodek organizatorjev proizvodnje pa bo treba tesneje vezati na ustvarjeno akumulacijo podjetja, ker je le-ta sintetični oziroma globalni rezultat vseh dejavnikov. Ostanek dohodka za akumulacijo podjetja (skladi), je dejansko odvisen od:

- doseženih tržnih cen
- doseženega obsega proizvodnje
- višine poslovnih stroškov
- likvidnosti podjetja itd.

Zakaj ne bi bolj pogumno pristopili k takšnim oblikam stimulacije organizatorjev proizvodnje in vodilnih kadrov? Se mar bojimo prevelikih osebnih dohodkov posameznikov? Kje lahko vidimo morebitne nasprotne takšnih rešitev? Če kje, potem gotovo ne pri veliki večini delavcev, ker jim je povsem jasno, da bi z naraščanjem osebnih dohodkov organizatorjev proizvodnje ob navedenem sistemu nagrajevanja rasli tudi osebni dohodki in dohodek celotnega podjetja. Treba je samo vedeti, kaj hočemo, moramo si nato zastaviti enoten cilj in vse sile v kolektivno usmeriti k njegovi uresnitvi.

V prihodnji številki:
Metoda za organizacijo dela:
REFA

V Ljubljani in v večjih mestih menjalnic ne manjka. Ali je v bližnjem hotelu, ali v trgovini, pri Kompassu, ali v banki? Smola pa je v tem, da je večina na teh menjalnic v poznih večernih urah zaprtih. In tedaj gostinci v zagati: na vratih je gost s tujimi plačilnimi sredstvi, vendar ga ne morejo pogostiti, ker mu ne smejo zametati denarja.

Tako so razlagali v neki večji ljubljanski restavraciji. No, zaradi te »formalnosti«, je menda »malokateri natakark zavrnil gosta... Vendar se je v isti restavraciji sredi dneva primeril »poučen« dogodek. Dva Američana sta si tu privoščila dolgo in izdatno kosilo. »Ceha« za obilno jedajo in pijačo ni bila tako majhna. Američanova listnica je zazijala z dolarji, vendar ozračje ni bilo najbolj ugodno za privatno menjavo. Natakark je prošil za dinarje. Američana sta začela prazniti žepa z dinarskimi bankovci. Za pojedino jih je bilo komaj dovolj. Kdo ve, kam so odptovalili dolarji? Morda v Avstrijo ali pa v Italijo...?!

V veliki večini gostiln in restavracij so natakarkji bolj »ustrežljivi«. Račun v dinarskem znesku preračunajo v katerikoli tuj denar prej kot IBM stroj, se je pošali neki njihov stanovski tovariš. In res. V neki znani restavraciji na Gorenjskem je obdovala velika skupina Avstrijev. Račun je poravnala vsaka družina zase. Razen pri eni mizi v soseščini, kjer so plačali obed z enakim denarjem kot jaz, so vsi drugi gosti molili natakarkju šilinge. Prve mu in drugemu je natakark povedal dinarski znesek in šele pozneje zamenjal dinarje v šilinge, potem pa se je naveličal dvojnega dela in je zneske pripovedoval že kar v šilingih. V tej restavraciji nimajo menjalnice, go... pa so, posebno v sezoni, skoraj izključno tujci. Neke drugi restavraciji mi natakark ni mogel takoj vrnil ostanka plačanega računa, ker je imel v denarnici pravo numizmatično zbirko, samo domačega denarja ne.

Ob zaključku dneva pa ob računavajo natakarkji pri blagajni ševeda dinarski iztržek... Imen restavracij se nameroma ogibam. Čemu bi jim, čeprav ne pripovedujem ničesar novega, morda le škodoval. Ko so pa kot podjetja že tako na škodi. Do deviznih sredstev nimajo pravice, uradno ne vedo in ne smejo vedeti za privatno menjavo, sedanjih predpisi pa ne usmerjajo deviznih sredstev bolj domiselno, predvsem pa ne bolj gospodarno!

DELITEV PO DOMAČE

Participacija pri ustvarjenih deviznih sredstvih je danes pravzaprav edina možnost za najemanje kreditov v gostinstvu. Za to možnost pa so do celja prikrajšana gostinska podjetja, ki služijo tranzitnemu turizmu. Menda ni potrebno posebej poudariti, da sedanji devizni in kreditni režim nista v prid razvoju gostinstva.

Poleg neugodnih kreditnih pogojev pa so gostinci brez deviznih sredstev v težavah pri nakupu ustrezne opreme. Uvozniki imajo pri tem pogosto svoje muhe. V ljubljanskem gostinskem podjetju so se zelo razveselili, ko so izvedeli, da lahko kupijo preko uvoznika registrske blagajne. Uvoznik je dolročil ceno blagajni 1.800.000 S-din. Denar so takoj nakazali za več blagajn, vendar je, iz klove kakšnih razlogov, cena blagajnam po nekaj dneh poskočila na 3 milijone S-din. Gostinsko podjetje se oklepa prvotne pogodbe in ne priznava nove cene. Preden bo spor rešen, bo še nekaj zaslužilo sodišče.

Mnogo gostincev se poslužuje drugačne poti za uvoz opreme. Hotelirji, ki imajo včasih več dolarjev kot dinarjev, odstopajo svojim poslovnim tovaršem — »nehotelirjem« devizna sredstva za nakup gostinske opreme, ki je ni mogoče dobiti na domačem trgu. Barantanje z devizami po sili razmer torej ni razvito le med trgovci, ampak tudi med gostinci. Vendar za takšne rešitve kljub vsemu ne ustreza pregovor, ki govori o sitem volku in o celi kozji.
I. VRHOVČAK

SIGNALI

Morda pa je pomanjkljiv TZDR?

Po podatkih Zavoda SR Slovenije za zaposlovanje smo imeli na dan 31. decembra 1966 evidentiranih 13.663 nezaposlenih. Od tega je iskalo delo največ takih delavcev, ki nimajo nikakršne strokovne izobrazbe (72 odstotkov), med njimi kar dve tretjini žensk. Ostalih 28 odstotkov nezaposlenih je imelo poklicno, srednjo, višjo ali visoko strokovno izobrazbo in med njimi je približno enako število moških in žensk. **Toda v tej kategoriji nezaposlenih še posebej bije v oči podatek, da je med njimi kar 42 odstotkov starih od 18 do 25 let. To so torej pretežno tisti delavci, ki so iskali ta čas svojo prvo zaposlitev, torej delavci brez strokovne prakse.**

Mladi, strokovno izšolani ljudje na vseh stopnjah nam ob sedanji slabi kadrovski strukturi v našem gospodarstvu gotovo ne bi smeli pomeniti »viška delovne sile«. Aprila letos je EKONOMSKA POLITIKA v kratkem članku pod naslovom »Stroški prakse« opozorila, da zgolj z različni priporočili delovnim organizacijam, naj izboljšajo svojo kadrovsko strukturo, očitno temu problemu ne bomo kos. Seveda ni moč pričakovati, da bi npr. z zakonom lahko predpisali strokovno kvalifikacijo za vsako od treh ali štirih milijonov delovnih mest v naši državi. **Toda, če nihče ne želi zaposlovati mladih strokovnjakov-začetnikov, »ker so brez izkušenj, brez strokovne prakse in torej njihovo delo v začetku ni donosno za samo delovno organizacijo«, potem je povsem prirodno, da bi se družbeno-politične skupnosti na vseh ravneh za določen čas (dve ali tri leta) odpovedale prispevkam od osebnega dohodka praktikantov. Tako bi družba »pocenila« prvo strokovno prakso delavcev — novincev, oziroma porazdelila te stroške z delovnimi organizacijami.**

Kakorkoli ta sugestija noče biti že recept za to, kako rešiti problem praktikantov, pa je očitna težnja, da od ugotovitev in priporočil preidemo na bolj učinkovito ukrepanje, da bi strokovni delavci brez prakse lahko prišli do prve prakse. Dejstvo namreč je, da so ti mladi ljudje danes pred dvakrat zaklenjenimi vrati delovnih organizacij: prvič se delovne organizacije danes zelo pogosto zaklepajo že pred kakršnimkoli strokovnim profilom, drugič pred tistimi, ki nimajo še svoje strokovne prakse. A kje naj prakso potemtakem ti mladi ljudje dobe?

V marsikateri državi na Vzhodu (SSSR, ČSSR) pa je že šolski sistem takšen, da sploh ni mogoče iz nižje strokovne šole prestopiti na višjo, če vmes mladi ljudje ne opravijo določeno strokovno prakso v delovnih organizacijah. Pri nas pa se delovne organizacije otepaajo prevzeti najmanjši tveganje pri zaposlovanju mladih ljudi brez prakse, še celo tistih, ki so se že tako izšolali povsem na račun celotne družbe. Toda to je zopet le konstatacija nekega stanja, ki kaže na kratkovidnost in sebičnost samoupravljalcev — najti pa je treba rešitev.

Malo je primerkov statutar in drugih samoupravnih aktov delovnih organizacij, ki bi se bolj širokosrčno obrušali do

praktikantov-novincev. Tako kot npr. pravilnik o izobraževanju v Tovarni verig Lesce-Bled, ki pravi, da se novinec ne razporeži takoj na delovno mesto, temveč najprej spozna podjetje kot proizvodno in samoupravno skupnost. Pripravniška doba pri njih je za delavce s srednjo strokovno šolo 6 mesecev, za delavce z višjo ali visoko pa eno leto. V pripravniški dobi pripravniku ne more biti prepuščeno samostojno opravljanje vodstvenega dela. Delo zanje mora biti organizirano tako, da omogoča pripravniku čim boljše spoznavanje tovarne in dela v njegovi stroki, hkrati pa zagotovi čim večjo koristnost pripravnikovega dela za podjetje.

V delovni organizaciji, kjer so tako opredelili svoj odnos do pripravniškega dela, imajo mladi strokovni ljudje seveda vso možnost, da pokažejo maksimalno svoje sposobnosti in znanje in si s tem izborijo v delovni organizaciji svoj delovni položaj.

Rešitev za zaposlovanje strokovnih delavcev-novincev pa bi gotovo kazalo iskati v smeri izpopolnitve TZDR, ki zdaj o pripravniškem oziroma stažistovskem delovnem razmerju ničesar ne govori, temveč le o poizkusnem delu. **Če bi TZDR odprli možnost, da bi družbeno politične skupnosti lahko nudile davčne olajšave delovnim organizacijam pri zaposlovanju stažistov in hkrati delovne organizacije obvezoval, da s svojo interno zakonodajo omogočijo delovna mesta stažistov, uredijo najdaljšo dobo stažiranja za posamezne stopnje strokovno kvalificiranih, uredijo njihovo nagrajevanje, predvsem pa varstvo pri delu za stažiste, potem bi lahko dejali, da je TZDR tudi v tem pogledu napredel. Zlasti področje varstva pri delu je bilo doslej za praktikante povsem neurejeno in ne nazadnje tudi zaradi tega so se delovne organizacije praktikantov izogibale. Mnoge delovne organizacije niso hotele prevzemati tveganja za eventualne poškodbe praktikantov pri delu, zato so jih v dobi pripravništva tudi rajraje odvrčale od kontakta s strokovnim delom, kjer je možnost poškodb večja, s tem pa tudi praktikante od njihove strokovne prakse.**

Pot strokovnim delavcem — novincem v delovne organizacije bi torej najprej morali odpreti z zakonom o delovnih razmerjih, kar pa seveda ne pomeni, da bi zakon delovne organizacije tudi obvezoval, koliko praktikantov morajo sprejeti. Toda, če bi zakonsko regulirali delovno mesto stažista, gotovo v bodoče ne bi ostajala tako brez odmeva različna družbeno priporočila kot je bilo npr. tisto, ki ga je Društvo inženirjev in tehnikov naslovilo na kmetijske delovne organizacije, da bi odprli možnost strokovne prakse mladim inženirjem kmetištva, ki bi ob strokovnem delu dokazovali, da je njihova kvalifikacija morda le za marsikatero delovno mesto, ki ga zdaj zaseda kmetijski tehnik, bolj primerna in za delovno organizacijo bolj donosna.

SONJA GAŠPERŠIČ

KAŠO IN KOGA ŠTIPENDIRAMO?

ZASLEDUJE ŠTIPENDIJSKO POLITIKO V NAŠI REPUBLIKI

Milijoni za talente

Drobne informacije v tisku, radiu in televiziji o tem, da republiška skupnost za zaposlovanje letos že drugo leto denarno podpira pri študiju mladino, ki izhaja iz okolja, ki ji sama študija ne bi mogla omogočiti, so nadvse prijetne. In spodbudile so nas, da za razgovor zaprosimo strokovnega sodelavca republiške skupnosti za zaposlovanje tov. Pavla Kogea, ki je tudi eden od članov komisije, ki dodeljuje študentske podpore nadpovprečno talentiranim mladim ljudem. Povedal nam je tole:

»Na vseh zavodih za zaposlovanje v Sloveniji imamo službo za poklicno usmerjanje. Toda kaj bi svetlovali, če se navsata v mnogih primerih ne da realizirati zaradi šibkega materialnega stanja staršev. Podjetja imajo pri štipendiranju svoje kriterije in ni izjema, če dobi študent otrok staršev v Ljubljani in staršev z razmeroma visokimi osebnimi dohodki

Naši zavodi že nekaj let štipendirajo. Toda precej časa ilegalno, saj služba družbenega knjigovodstva ni dopustila tolmačenja zakona, da je »priprava na zaposlitev« lahko tudi omogočanje študija. Toda skupščina republiške skupščine je lani dosegla od službe družbenega knjigovodstva novo, pravilnejše tolmačenje zakona.

Za študijske podpore smo lani in letos namenili po 50 milijonov starih dinarjev, vsako nadaljnje leto pa bi naj ta vsota narasla za to začetno vsoto, vsaj prvih 6 let, kajti v povprečju računamo, da bi posameznika štipendirali 6 let. Lani smo jih začeli štipendirati 111, letos jih bomo nekaj manj, in če bi hotelj enako število mladih ljudi poiskati prihodnje leto, bi zanje torej morali imeti novih 50 milijonov starih dinarjev.

Zal, pa smo imeli prej dvakrat več denarja, ki smo ga lahko dali za študentske podpore nadpovprečno nadarjenim otrokom. **Prej smo smeli uporabiti v te namene 0,5% od osebnih dohodkov, zdaj pa le 0,2 odstotka. Toda štipendiranje je zdaj legalno.**

In kakšna je socialna struktura naših študentov? Od skupnega števila je 29 otrok kmečkih staršev, med njimi jih je 7 brez očeta, 35 otrok je nekvalificiranih delavcev, med temi študenti je 6 takih, ki jim je oče že umrl in 13 z očetom, ki je upokojen, 28 je otrok kvalificiranih delavcev, 15 otrok uslužbencev z nizkimi osebnimi dohodki, 4 pa so obojestranske sirole, oziroma so jih starši zapustili.

KRANJSKI ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE PREDNJAČI

Mimo republiške skupnosti za zaposlovanje štipendirajo blizu 200 mladih nadarjenih ljudi tudi področni zavodi. Med vsemi prednjači kranjski zavod, ki sam študenta kar 147 nadarjenih, vendar socialno šibkih mladincev in mladink.

»Znatno število nadpovprečno sposobne mladine iz socialno šibkih družin ostaja vsako leto nevkliučeni, oziroma se ta mladina po sili razmer vključuje v uk, kjer pa ostajajo intelektualne sposobnosti neizkoriščene,« pravi direktor kranjskega medkomunalnega zavoda za zaposlovanje tovariš Milan Ogris.

»Zavodi za zaposlovanje so to perečo problematiko začeli reševati vsak za svoje področje. Kranjski zavod, ki ima po reorganizaciji v marcu 1966 svoje izpostave v Trzinu, Skofiji Loki, Radovljici in na Jesenicah, je dodelil skupščinam občin posebne namenske dotalcije, s katerimi skuša reševati problem nadaljnega šolanja socialno ogroženih in nadpovprečno nadarjenih otrok.

Študentske podpore dajemo nadpovprečno sposobnim mladim ljudem, ki imajo stalne nadpovprečne šolske uspehe, ki so zadovoljivo opravili psiho-tehnično preizkušnjo in jih starši ne morejo šolati.

Povprečna višina denarne pomoči je za celotno področje zavoda 16.663 starih dinarjev. Najbolj socialno šibki so prosilci s škofjeloškega področja. Komisija jim je v povprečju prisodila 20.520 starih dinarjev pomoči, medtem ko je najnižje povprečje vseh naših izpostav na Jesenicah in sicer 14.761 starih dinarjev.

350 ŠTIPENDISTOV REPUBLIŠKEGA SEKRETARIATA ZA PROSVETO IN KULTURO

Sto študentij je za učence in študente, ki stalno prebivajo v Sloveniji in za pripadnike slovenske narodnosti iz zamejstva letos razpisal še Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, 250 učencev in dijakov pa študentske Republiškega sekretariata se prejema. Prednost pri dodelitvi teh študentij imajo študentje visoko deficitarnih strok v republiki in slovenski študentje Visoke defektološke šole iz Zagreba. V večini primerov se študenti nameravajo zaposliti v prosveti, nimajo pa za izobraževanje dovolj lastnih sredstev, dosejajo pa najboljši študijski uspeh. Republiški sekretariat, kot tudi skupnost za zaposlovanje, pa seveda svojim študentom zaposlitve ne jamčijo.

NAJBOLJŠIM KIDRIČEVE IN KRAIGHERJEVE ŠTIPENDIJE

Štiriinšestdeset najboljših študentov ljubljanske univerze, ki se bodo po študiju posvetili raziskovalnemu delu, dobiva iz sklada Borisa Kidriča študentij v višini 35.000 starih dinarjev, 25 delavskih in kmečkih otrok, ki so končali srednjo šolo z odličnim ali prav dobrim uspehom, pa bo letos prvič dobilo študentij iz sklada Borisa Kraigherja, prav tako v višini 35.000 starih dinarjev ter za vsak opravljeni izpit z odlično oceno še poseben dodatek.

Dolgo že ugotavljamo, da socialna struktura dijakov in študentov ni zadovoljiva. Vendar pa je že iz teh naših skopih podatkov razvidno, da so bili v zadnjih dveh letih vloženi naporji, ki bodo počasi, vendar pa za gotovo, spremenili socialno strukturo študiračev mladine.

MATJAŽ VIZJAK

Pripravniški staž naj nadomesti prakso

(Nadaljevanje s 1. strani)

niku o izobraževanju in štipendiranju odbela to materijo in s tem jasno začrta smer svoje kadrovske politike.

Zakon ne govori izrecno o pripravniškem stažu. Pogoje, ki se zahtevajo za delovno mesto, predpisuje gospodarska organizacija s svojim splošnim aktom. V teh pogojih pa lahko predvidi delovna organizacija tudi, da je za mlade delavce, ki se prvič zaposlujejo, potreben določen pripravniški staž, v katerem bi mladi delavec dobil potrebne delovne izkušnje. Gospodarska organizacija bi lahko določila v svojem splošnem aktu tudi, da mora tak delavec po določenem času narediti strokovni izpit pred komisijo podjetja, trajanje in način izvajanja pripravniškega staža itd. V primeru, da pripravnik ne bi pokazal dovolj sposobnosti, bi mu gospodarska organizacija lahko odpovedala delovno razmerje, ker je njegov pravni položaj enak položaju delavca na poskusnem delu. Takšen pripravniški staž bi omogočil mladim ljudem zaposlitev, za gospodarsko organizacijo pa bi bil tudi najboljši način za uvajanje mladega človeka na delovno mesto. Dejan-

ska je pripravniški staž prav tako izobraževanje delavca na delovnem mestu, kot če gospodarska organizacija pošlje svojega člana na došolanje ali specializacijo. Družbeno-politični pomen takšne prakse gospodarskih organizacij pa bi bil ogromnega pomena v današnjih razmerah glede zaposlovanja.

Ni mi znan podatek, koliko gospodarskih organizacij ima to možnost zapisano v svojih pravilnikih, vendar iz dnevnih razpisov v naših časopisih lahko utemeljeno sklepam, da je njihovo število izredno majhno. Ne spominjam se razpisa v dnevnem časopisu, ki bi odpiral delovno mesto mlademu delavcu

in pri tem ne govorim o praksi, ampak o pripravniškem stažu, kot pogoju za sprejem v delovno razmerje.

Sodim, da bi o nakazanem problemu bilo vredno razpravljati, saj bi takšna pot morda pomenila odpiranje sedaj trdno zaprtih vrat.

ANTON PODGORŠEK

POLETI V ZASAVJU KULTURNO ŽIVLJENJE ZAMRE

ZAKAJ TAKO?

Ljudje nostalgčno modrujejo, da so imeli še pred nekaj leti v revirjih julija in avgusta kar sedem velikih in privlačnih kulturno-turističnih prireditev, zdaj pa so jim ostale samo filmske predstave v zaprtih kinematografih, kajti prastara ideja o odprtem filmskem prizorišču je ostala le ideja.

Včasih so poletni festivali privabljali tisoče ljudi na prizorišča v Hrastniku, Trbovljah in

Zagorju. To so bila daleč naokrog znana zasavska kulturna poletja, večeri, izpolnjeni z gledališkimi in glasbenimi prireditvami na prostem. Ali pa kulturno-turistične prireditve. Kdo bi pozabil na množične nastope na Valvasorjevem gradu na Izlakah! Ob zadnji prireditvi predlani, preden se je Valvasorjeva beseda za vedno posločila od teh krajev, se je na gradu zbralo 2500 ljudi. Sem so prihitali ne le ljudje iz Zasavja, temveč tudi Ljubljancani, Celjani in drugi. Ljudje tudi še vedno niso pozabili na »furmansko romanco« na Brišah, na gambersko kroniko, na piknike v Podmeji in na druge podobne prireditve. Bile so, danes jih ni več.

Kje so vzroki? Vzrok je to, da v poletnih mesecih, ko ljudje najraje posede ob večerih na prireditvah ali ob nedeljskih popoldnevih na prostem, ne bo letos v Zasavju niti ene same prireditve. In da ne bo niti nastopa na razvalinah gamberskega gradu, ki je vse do pred kratkim vztrajal »na mrtvi straži«.

Denarja za poletne prireditve nikoli ni bilo na pretek. Zmeraj pa se je nekako našel, pa četudi tu in tam tik pred dvajsetimi. Zdi se, da so se kulturna društva, ki so nosila breme vseh priprav za te prireditve, naveličala moleovatvi za vsak dinar. Ze doslej namreč mnogi tisti, ki so imeli največ koristi od teh prireditev, niso bili pripravljeni seči v žep in za te prireditve kaj prispevati. Gostinska podjetja v Zasavju pa so še vedno prepri-

čana, da so za te kulturno-turistične poletne prireditve edino kulturna društva dolžna skrbeti. V tem pogledu jih še danes smatrajo kot nekakšen servis, ki mu moraš kulturno turistično prireditev samo naročiti. Vsemu temu pa so se kulturna društva enostavno uprla.

Z opustitvijo vseh teh poletnih prireditev pa je seveda zamrl vsakršno organizirano družabno življenje. Letnega kinematografa Zasavje gotovo še dolgo ne bo zmoglo, pa čeprav investicije tudi ne bi bile tolikšne. Tisti redki gostinski vrtovi, kjer ljudje lahko posedajo, pa tako ne nudijo razen pijače in jedi ničakršne zabave, razvedrila. Kdo bi se potem sploh čudil, če vedno več mladih ljudi sega v dolgočasju po kartah, ljudje ostajajo ob večerih med štirimi stenami svojih stanovanj... Motorizirani srečezi imajo seveda vrsto prednosti, saj jim skok do te ali one planinske postojanke ne pomeni nobenega napora. Toda ti so v manjšini in tudi njim bi se prilegel prijeten program v domačem kraju.

Če smemo verjeti nekaterim napovedim, bodo skušali nekatere doslej znane poletne prireditve obnoviti. Pobuda je tokrat prišla od turističnih društev, od sindikalnih svetov in najbolj prizadevnih kulturnih delavcev. Okoli 45.000 prebivalcev zasavskega področja res ne more ostati dva ali tri poletne mesece brez vsakega kulturnega, zabavnega oziroma družabnega življenja. In to v času, ko je skoraj polovica ljudi na zasluženem počitku, ko mnogi preživljajo ta čas počitnic kar doma, ko je prostega časa na pretek, a mine tako neizkoriščen.

M. V.

Dezenine

Tovarna čipk, vezenin in rokavic BLED

IZDELUJE:

- strojno klekljane čipke in strojne vezenine
- vse vrste ženske konfekcije
- damske rokavice iz sintetičnih materialov, kombinirane s čipkami

Vse svoje izdelke vam nudimo po konkurenčnih cenah

V MODERNO UREJENI TRGOVINI NA BLEDU, LJUBLJANSKA CESTA 8

Iztrgali smo le en list iz njihove lanske bilance:

● 75 avtobusov je prevozilo na rednih avtobusnih progah doma in izven republiških meja 4.300.000 kilometrov in prepeljalo blizu 7.300.000 potnikov;

● 68 tovornjakov je prepeljalo 125.000 ton tovora;

● z nihalno žičnico so potegnili na Vogel 260.700 potnikov;

● povprečno je vsak delavec ustvaril 5.366.000 S-dinarjev dinarske realizacije.

Ne znamo sicer presoditi, ali so te številke v svetu avtomobilskih koles in žičnic velike ali majhne. Za Transturist pa so vsekakor tolikšne, da so jim pomagale v novo dejavnost — v turizem in hotelirstvo.

Na kolesih v turizem...

V Transturistovi kroniki so doslej zapisani z debelimi črkami trije mejniki: 1954. leta so se vozili že s 47 avtobusi in prevažali tovor na 41 tovornjakih, dohodek pa je dosegel že milijardo 266.000.000 dinarjev. Po dobrih dveh letih pa so svoje poslovno področje tako razširili, da jih je komaj prepoznati. Seznam dejavnosti se je medtem razširil s tovarnega in avtobusnega prometa ter mehanične servisne dejavnosti na turizem, ki je v uradni registraciji zdaj na prvem mestu, na žičnice, hotele in inženiring, ki snuje in montira lahke žičnice.

Pred poldrugim letom so na delavskem svetu v nekem avtoprometnem podjetju, ki je tedaj komaj lovilo gospodarsko ravnovesje, žolčno razpravljali. Delavci so očitali svojem strokovnemu vodstvu nesposobnost in jim metali pod nos škofjeloški Transturist in njegov napredek. Tega dogodka sem se vnovič živo spomnila, ko je pred dnevi direktor Transturista VENO DOLJAK zatrjeval:

»Za velike poslovne odločitve in čeprav morajo biti skupna volja kolektiva, prevzema polno odgovornost strokovna služba. Ko smo kolektivu predlagali ekonomsko preštudirano pot našega nadaljnjega razvoja na turistično področje, in v zadnjem času združitve z nekaterimi hoteli, smo rotili še poslednje dvomljivce, naj verujejo v novo perspektivo podjetja.«

Šoferjem, ki so na kolesih zvozili dohodek v podjetje, ni bilo vseeno, kam se bo naložil. Niso brezglavo ploskali novi poslovni poti.

Šofer IVAN SİROVNIK, ki je komaj dobro leto član kolektiva, je že dojel njegov utrip:

»Slišim, da nam je turizem več prinesel kot tovorni promet. Kakorkoli že je, občutek imam, da se vse dejavnosti skladno razvijajo, da celo pospešujejo druga druga, kar lahko sodimo v naši poslovni enoti po tem, da kupujemo vedno več novih kamionov.«

Pred začetkom nove razvojne poti je strokovna služba v Transturistu prisluhnila času. Tako rekoč preko noči so se kot kobilice razlezli avtobusi številnih transportnih podjetij in začela se je tekma za proge. Tekma za to, kdo bo za minuto prej na avtobusni postaji. Po tej poti se veliko dlje ne bi moglo priti.

»Na rednih progah za vse ne bo kruha«, pripoveduje IVAN KOROŠEC, vodja organizacijsko razvojnega oddelka. »Prihodnost smo videli v povezavi potniškega prometa z izletniškim turizmom. Odprli smo turistične poslovalnice v sedmih krajih, začeli smo sklepati nova turistična aranžmaje, hkrati pa

smo vozili na izlete domače turiste v turistične kraje po vsej Evropi.«

V prospektu za izlete in potovanja imajo napisanih 21 krožnih voženj z dva do dvanajstdnevnim potovanjem. Na take vožnje so se pripravili z 19 novimi avtobusi znamke Mercedes.

»Krog turistične dejavnosti pa smo sklenili z združitvijo z nekaterimi hoteli v Bohinju in v Piranu,« nadaljuje tovariš Korošec. »Danes lahko sklenemo preko turistične agencije z gostom celotni turistični aranžman. Z našim avtobusom pričakamo na letališču skupino gostov, jih prepeljemo v naše hotele v Bohinj, z našo žičnico na Vogel, na izlet na Pokljuko. Za ljubitelje morja pa imamo na voljo dovolj hotelskih zmožljivosti v Piranu.«

Ta sklenjen turistični krog sloni na dobri računici. Turistu lahko nudimo dobre usluge za nižje cene, smotrno bomo izkoristili zmožljivosti vseh dejavnosti, gospodarno prelivati sredstva iz dejavnosti v dejavnost in končno smo lahko tudi konkurenčni. Ne na račun neekonomskih cen, ampak zato, ker v naših turističnih aranžmanih ne sodeluje posrednik, ki kajpak terja zase provizijo.«

SONČNE IN SENČNE STRANI INTEGRACIJE

Transturist oklepa dva turistična svetova. Z eno roko sega v Bohinj, z drugo v Piran. V Piranu so v samostojni poslovni enoti združeni štirje hoteli, dve restavraciji, dve kavarni in bar. Poleg tega gradijo v Piranu nov hotel s 136 ležišči. V Bohinju pa je druga samostojna poslovna enota združenih hotelov. V združenju so hoteli Triglav, Jezero, Bellevue, Hotel pod Voglom; pred dnevi se jim je z referendumom še pridružil Šport hotel na Pokljuki, t dni pa bo o integraciji s Transturistom glasoval kolektiv gostinskega podjetja Črna prst.

Najbrže je trditvev prehuda, da radovljiška občina ni naklonjena medobčinskim integracijam. Turistični delavci govorijo previdno o taki občinski poli-

tiki, vendar ni več nobena skrivnost, da so radovljiški občinski možje za vsakršno integracijo znotraj občinske ograde, niso pa posebno navdušeni, kadar kdo iz sosednje občine steguje prste na njihovo ozemlje.

V Transturistu, ki ima sedež v občini Skofja Loka, pravijo,

Se pred nedavnim je bil hotel Bellevue, čeprav je zaradi lege zviška gledal na jezersko nižino, med najslabše urejenimi hoteli. Danes sodi po komfortu in v vrhno plast bohinjskih hotelov. Podobno si je opomogel tudi hotel Pod Voglom. Z nekaj milijoni čistega dohodka, kolikor ga je letno ustvaril, si zlepa ne bi mogel omisliti 110-milijonske investicije.

ZDRUŽENI HOTELI LAHKO DIHAJO LE Z ENIMI PLJUČI

Dobra dva meseca živijo Transturistovi združeni bohinjski, nabavno, recepcijsko službo,« pravi, »vendar so kolektivi še vedno tako obrnjeni k sebi, da si nabavne in recepcijske posle radi krojijo po svoje. Mislim, da ne gre toliko za nezaupanje v skupne službe, ampak za stare navade. Vendar posameznim hotelskim kolektivom poslej ne more biti vseeno, kako gospodarijo njihovi družabniki, kako gospodari celoten kolektiv, pa čeprav vodi vsaka hotelska hiša svoj obračun in ima vse samostojnosti pri sklopanju aranžmanov z gosti. Dvojnepoti ne more biti. Se pravi, da morajo centralne službe čvrsto sodelovati z vsako hotelsko hišo. In narobe, sicer se lah-

sko, nabavno, recepcijsko službo,« pravi, »vendar so kolektivi še vedno tako obrnjeni k sebi, da si nabavne in recepcijske posle radi krojijo po svoje. Mislim, da ne gre toliko za nezaupanje v skupne službe, ampak za stare navade. Vendar posameznim hotelskim kolektivom poslej ne more biti vseeno, kako gospodarijo njihovi družabniki, kako gospodari celoten kolektiv, pa čeprav vodi vsaka hotelska hiša svoj obračun in ima vse samostojnosti pri sklopanju aranžmanov z gosti. Dvojnepoti ne more biti. Se pravi, da morajo centralne službe čvrsto sodelovati z vsako hotelsko hišo. In narobe, sicer se lah-

vprašanje — strokovno usposobljenost kadrov.

Solanih hotelskih delavcev nimajo veliko. Ne morejo čakati križem rok, da bodo prišli mladi hotelski strokovnjaki iz šol. Za strokovno izpopolnjevanje domačega kadra še nimajo izdelanih programov. In to jih tudi skrbi, kajti za izpopolnjevanje, kot pravijo, je potrebno najprej osnovno znanje turističnega delavca. Turizem namreč ni le zrezek in kup krompirja, kot je hotel nekdo v šali čimbolj ponazoriti širok okvir turistične dejavnosti. In težko bi tudi mi v enem samem stavku povedali, kaj naj vsebuje. Če smo turistu izkazali na vsakem koraku vse velike in drobne pozornosti in bo ob odhodu rekel — k vam se bom še vrnil in povedal bom tudi svojim prijateljem, kako prijetno je pri vas — potlej smo svoj namen dosegli.

Tako nekako pravijo v Transturistu, ko govorijo o turizmu in hotelskega delavca.

Bohinjski hoteli so v teh dneh polni. Zasedeni so tudi hoteli v Piranu. Ob letu bo Transturist vključil v zaključno poslovno poročilo tudi hotelsko dejavnost. Tedaj bo mogoče govoriti o prvih začetnih uspešnih nove razvojne poti Transturista.

A kar je res, je res. Transturistove drobtinice pobirajo tudi drugi bohinjski turistični delavci. Odkar je stekla pred tremi leti žičnica na Vogel, se je sezona bohinjskega turizma raztegnila od treh mesecev na več kot pol leta. In ko bo zgrajen še drugi del sistema vlečnic na Voglu in se bodo prvi smučarji spustili pa več kot 8 km dolgi novi smučarski poti v dolino, bo Bohinj zaslovel tudi kot pomemben zimski turistični center.

In še to: Transturist si je kombinacijo morje — planine odprl še ena vrata in podaljšal turistično sezono tako ob morju kot v planinah. Proga Piran-Bohinj ima bogato zaledje in pri snovanju svojih turističnih načrtov je Transturist že od vsega začetka povezal oba turistična centra.

I. VRHOVČAK

da je to črna nevhvaležnost. Za nobeno ceno ne želijo s svojim prihodom na radovljiško stran osiromašiti radovljiškega gospodarstva.

Direktor Veno Doljak in vodja organizacijsko razvojnega oddelka Ivan Korošec zatrjujejo, da ni Transturist iz radovljiške občine še ničesar odnesel, ampak nasprotno, da je samo prinašal. Doslej je investiral v različne objekte na radovljiški strani 1.306.000.000 S-din, saj je samo vogelska žičnica veljala blizu 900 milijonov S-dinarjev. Predno so začeli v Transturistu preštrevati prvi dohodek združenih bohinjskih hotelov, so vtaknili 210 milijonov v obnovoitev hotelov Bellevue in Pod Voglom.

ski hoteli pod eno samoupravno streho. Čeprav je danes njihova prihodnost bolj čvrsta, kot je bila poprej, ne morejo biti brez skrbi. Nadaljnjo razvojno pot si bodo morali utrditi. S samoupravno samostojnostjo so si namreč naložili tudi dolžnosti. Matično podjetje jim je sredstva za investicije posodilo in ne podarilo. Imajo sicer srečo, da bodo lahko dolg odplačevali več let, odplačati pa ga bodo vendarle morali.

Direktor bohinjskih hotelov FRANC JERE ima čez glavo skrbi z organizacijo dela in s prizadevanjem, da bi združeni kolektivi zadihali z enimi pljuči.

»Imamo skupno računovod-

ko v najslabšem primeru zgodi, da bo nekega dne ena postelja rezervirana hkrati za dva gosta, ali pa bo ostala prazna.«

Nekateri gostinski delavci združenih hotelov sami priznavajo, da je najteže uskladiti kolektivne interese. Se tako dobro zamišljen načrt o razvoju hotelsko turistične dejavnosti bo ostal le na papirju, če ga ne bodo vsi prizadevno uresničevali. S tem pa načenjajo najtežje

Proizvajala: »JOSIP KRAŠ«
TVORNICIA ČOKOLADE, BOMBONA
I KEKSA — ZAGREB

OBRAT

planika
KOBARID

POSEBNO PRIPOROČAMO UPORABO KONDENZIRANEGA SLADKANEGA MLEKA ŠPORTNIKOM IN TURISTOM TER GOSPODINJAM, KI NIMAJO NA RAZPOLAGO VSAKODNEVNO SVEŽEGA MLEKA

Vam nudi moden asortiment
konfeksije, galanterije in
metražnega blaga

modna hiša
LJUBLJANA — MARIBOR

PRODAJNI SERVIS